

Čtyřicet let s Egonem Čiernym

Egonova manželka Jarka mě požádala o pár slov nad jeho rakví, neumím psát pro podobné příležitosti, tak vznikla alespoň tahle vzpomínka.

Poprvé jsem s Egonem mluvil někdy na začátku osmdesátých let a je docela možné, že tomu právě dnes bylo čtyřicet let.

Egonovi (vystudovanému koreanistovi) tehdy bylo o hodně let méně než dnes mně, ale již tehdy dosáhl své charakteristické vizuální seniority, v mých očích navíc podpořené zjištěním, že už okolo roku 1969 zakládal s přáteli předobraz našeho fanouškovského hnutí, tehdy brzy zakázaný Klub Julese Vernea, který se právě v podobném složení chystali potichu obnovit.

Pak jsme se až do roku 1990 vídali takřka každý týden, Egon vnesl do našeho hnutí přátel science fiction svou zkušenost člověka bezmála o generaci staršího, kterého formovala svobodomyslnější léta našich dějin, a ukazoval nám, dětem normalizace, že má smysl zkoušet i zdánlivě nemožné. Na druhé straně se ale, když bylo třeba, snažil obrušovat názorové hrany mladých radikálů, kteří snadno zapomínali, že nám všem jde o společnou věc, pro kterou stojí zapomenout na nějaké osobní animozity.

Společně jsme v následujících letech vydávali samizdatové časopisy, které jsme si pak vyměňovali, potkávali jsme se na celostátních i lokálních setkáních fanoušků, on sám se snažil

jejich pořádání spojovat i se svými otcovskými povinnostmi, když pořádal PidiCony, cony pro rodiče s malými dětmi.

Hodně úsilí věnoval subžánru fantasy, pro který pořádal bohatě honorovanou (pravým ručně kovaným mečem) literární soutěž s famózním vyhlášováním vítězů, jejichž díla po roce devadesát vydával v nakladatelství známém jako Poutník, které roky řídil.

Když jej bohužel až příliš brzy začalo zrazovat zdraví, zasazoval se o pokračování klasického fungování Klubu Julese Vernea, dodnes se díky němu scházejí jeho členové na pravidelných schůzkách i v době, kdy se většina aktivit mladších fanoušků přenesla na Internet. To by nedokázal bez velké a obětavé podpory své manželky Jarky.

Československý fandom ocenil jeho práci v letech 1997 a 2016 svými nejvyššími vyznamenáními a Akademie SF, fantasy a hororu jej v roce 2002 uvedla do Síně slávy. Rovněž několikrát nominovala a ocenila knihy nakladatelství Poutník. Na Egona si vzpomenu, vždy když vezmu do ruky jím vydanou knihu nebo když narazím na autora, kterého pomohl objevit.

Jistě jsou zde mnozí, kteří Egona znali déle než já a z jiných jeho stránek, doufám, že jsem jim ho přiblížil i z té, kterou já poznal nejlépe.

Sbohem Egone, a děkuju.

Zdeněk Rampas

OBSAH

Čtyřicet let s Egonem Čiernym	1	Schválený bezpečný příběh	13	Časem s vědou – září	23
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Úvaha nad starými televizními seriály	14	Dvaasedmdesátníci	24
Účetnictví v době kovidové	2	Dočkáme se posledního dílu Mycellia?	15	Petr Čornej: Jan Žižka	25
Fénixcon / Parcon 4041	2	Dopis dědičky	16	Co když přijde blackout?	27
Hvězdný bulvár	3	Studené světlo hvězd	16	Současný vývoj v elektroenergetice	27
Velká konspirace	5	„Ještě lepší“ dějiny Česka	17	Světelné roky	28
Zemřel Egon Čierny	10	Jeden z nejtvrdšíjnejších bludů	19	Vzpomínkový večer na Jarka	28
První dáma české literatury	11	Týden samé rozpaky	21	Nominace CKČ 2020–21	28
Science fiction šedé eminence	12	Věk technoskepse	22	Slovo nad zlato	28

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Čeká mě pravidelná tor/tura po Krkonoších, a tak jsem začal zářijové číslo připravovat již na začátku srpna, abyste na nové číslo nečekali tak dlouho jako já na XB-1.

Čas prázdnin rozhodně nebyl nějaká okurková sezóna: Vilma Kadlečková dokončila monumentální Mycelium a tentýž den oslavila jubileum, více na stranách 4, 5, 11 a 15, poslední dva příspěvky demonstrují vznik článku pro titulní stranu z běžného nudného textu.

Neděly se jen dobré věci, fandom i tento svět opustil Egon Čierny. Více na titulní straně, kde je můj text z Egonova pohřbu, daleko lépe mluvila Františka Vrbenská, ale ta k tomu nepotřebovala papír, takže její řeč nemáme, a pak na stranách 10 a 11, kde najdete vzpomínky jeho přátel a autorů, jejichž kariéru pomohl nastartovat.

Toto číslo vzniklo částečně pod vlivem dalšího úletu Evropské komise, tentokrát nazvaného Fit for 55. Více či méně se jej dotýkají povídka *Dopis dědičky* a texty *Co když přijde blackout?* a *Co nám říká současný vývoj v elektroenergetice?*

Po přestávce dané nutností skládat zkoušky v Cambridge máme zase článek od Britské konzervy. *Science fiction šedé eminence* pojednává o tvorbě významného Putinova spojení a dává nám také nahlédnout do hlubin ruské duše. Věřte, že hodně z toho jste ani nechtěli vědět.

František Novotný v eseji *Jeden z nejtvrdošijnějších bludů historie* rozebírá vznik první světové války a začátek nešťastného krátkého dvacátého století z hlediska geopolitiky a Jára Míkovec recenzuje Čornejovu knihu o Janu Žižkovi. Nepřijdete ani o recenze Iva Fencla a vědecké kalendárium Franty Houdka ani fejeton Jaroslava Veise a text ekonoma-scifisty Pavla Kohouta.

Zdeněk Rampas

Účetnictví v době kovidové

Kdykoli do konce roku dostanete Interkom, vzpomeňte si s vděkem na naše sponzory, na ty uvedené i na ty, kteří se mi nevešli do tiráže. Minulé číslo IK bylo poslední hrazené z předplatného, dál jedeme z příspěvku našich sponzorů. Je to způsobené jak všeobecným zdražováním, tak tím, že Interkom teď vychází nějak častěji.

Pomohlo by také, kdyby čtenáři, věční optimisté, kteří se spoléhají na to, že předplatné (v jejich případě už spíše doplatné) osobně předají na Fénixconu, překonali odpor k InternetBankingu a poslali, co sluší :-)

Předplatné ještě činí **300 Kč** a zaplatit lze přes konto u Fio banky, které má tu výhodu, že bez poplatků umožňuje poslat peníze i slovenským předplatitelům. Takže pro platbu z ČR používejte číslo konta: **2700397108/2010** a pro platbu ze SR IBAN: **SK89 8330 0000 0027 0039 7108** (platbu zadejte jako vnitrostátní převod). **ZR**

Fénixcon / Parcon 4041

Zdravím všechny fany, fanyanky i fáňata,

Spustili jsme registraci na Fénixcon / Parcon 4041. Najdete ji zde:

<https://fenixcon.cz/registrace/>

Akce se pořádá v termínu 3.–5. 12. 2021 v hotelu Vista, Brno.

Prosím všechny, kteří mají zájem se zúčastnit, aby se zaregistrovali. Je to kvůli aktualizaci stavu obsazenosti pokojů. Pokud jste již platili za Fénixcon 2020, který se nakonec nemohl pořádat, stačí do poznámky uvést Zaplacené 2020.

Ceny jsou stejné jako v loňských letech. Opět je možno, po předchozí domluvě, si pokoj objednat už od čtvrtka nebo až do pondělí za conové ceny.

Tentokrát to už určitě vyjde.

S pozdravem Hruška Roman – Doktor

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 9/2021 (346)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6,

161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivo Fenc, Grobenius Grob,
Eva Hauserová, František Houdek,
Roman Hruška, Josef Krasoslav
Chmelenský, Viktor Janiš,
Jan Kačer, Pavel Kohout,
Pavel Mikuláščík, Jára Míkovec,
František „Mrož“ Novotný,
Zdeněk Rampas, Jaroslav Veis

Fotografie

Fr. Novotný, Pagi, Eva Hauserová

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt,
Petr Habala, Jan Haberle
Jan Poláček, Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 10. 8. 2021

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Jsem rád, že nesněží, nedokážu si představit v tom horku odklízet sníh. **NINE_OF_NINE**

Tak jsem se těšil, až zestárnu, jak se budu starat o zahrádku a vnučátka... A bum, pitomci vymyslí Viagru... **Jyrka**

Tak on se pochod Prague Pride 2021 nekonal kvůli koronaviru, já myslel, že je to tím, že rozeslání pozvánek svěřili svému generálnímu partneru, České poště... **Grobenius**

Co dostaneš, když smícháš pivo s vodou? Facku. **SLEEPLESS**

Stejně si většina psů myslí, že se jmenují Fuj a nebo Nemíš. **Jyrka**

Nevěřte tomu, že po očkování nebudete mít děti, já po očkování přišla domů a moje děti jsou tam pořád! **Alleera**

Nejoblíbenější kousek existenciálních akrobatů? Sartro mortale! **Ricarderon**

◆ ◆ ◆

● **4.-6. června** proběhl Demen(t)con 2021, nejspíše první con tohoto roku, a nikdo tak nechytil covid.

● **16. června** mě Richard Klíčnický zval do DOXu na křest *O tu*. Michaela si jela odpoledne pro druhou dávku vakcíny, což mi bylo dobrou záminkou nikam se v tom vedru neštrachat. Místo toho jsem dokončil minulé dvojčíslo Interkomu.

● **17. června** jsem na FB narazil na fotky ze včerejšího „křestu“ a vidím tam Františku Vrbenskou. Výborně, už je jí dost dobře, aby obrážela podobné akce. Na druhou stranu tím potvrdila mé letité podezření, že je duševně o dost mladší než z pohodlný já.

Po obědě se mi dovolal Vladan Rámiš s parádní myšlenkou vydat k Vilmině svátku fiktivní číslo Lidových novin.

Hned jsem se vrhl do sepisování textu, viz strana 11, fotografii k článku dostal na starost Martin Klíma.

Odpoledne odjíždím do MA-Tu, kde Leonid Křížek prodával svá Militaria a kde na mě již čekal Franta Novotný. Spolu jsme pak vyrazili Na Břežanku, cestou se k nám přidal ještě Milan Fibiger. Tam už hodovali Pagi a Richard

Šusta. Bohužel absentoval Vlád'a Kejval, kterého jsem chtěl úkolovat stran ochranné známky Fandomu.

Richard splnil svou hrozbu z minula a oslavili jsme jeho narozeniny...

● **18. června** co se děje, uniklo mi něco, slyšet jeden den v ČRo Plus Igora bostonského Lukeše a Jiřího cardiffského Přibáně, co je nám zase potřeba vysvětlit?? Připomnělo mi to starý vtíp: *Proč se zase nedají sehnat červené nitě? Asi na nás šijou nějakou budou.*

● **19. června** píšu do Brna ohledně srpnového Fénixconu. Když jsem na ČRo Plus poslouchal *Pro a proti* Primula – Flégr: co přijde – co můžeme čekat od touto státní správou řízeného zdravotnictví, mám teď dojem, že Fénixcon na Mikuláše bude v nejllepším případě pro lidi s třetím očkováním a maximálně deseti v jedné místnosti. Takže mám za to, že srpnový termín bude asi jediný možný.

Sonduju u Milana Fibigera, zda by jeho Eva nekoukla na má stále bolavá záda, a s Martinem Klímou konzultujeme místo a termín Vilminy slávy. A také jsou už dokončené korektury IK 7-8/2021.

● **20. června** si jedu v pekelném vedru pro druhou dávku. Očkující sestra mi doporučila, abych se tři dny vyhýbal námaze, prudkému slunci a alkoholu. Mám dojem, že na tuhle pandemii trénuju už tak čtyřicet let.

Dočetl jsem Burešovu Planetu šilenců, zpočátku to vypadalo na velmi originální apokalypsu, konec světa skrze to, že se lidé začali mít rádi a chovat se ekologicky, ale pak to skončilo jako vždycky.

Po návratu z Multifunkční O2 arény mi zavolal Holodoktor, že Fénix v srpnu už neplánují, hotel je obsazený, pořadatelé na dovolených a ještě se to termínem kryje s Tatraconem.

● **21. června** Vladan přepsal, opravdu k lepšímu, můj komisiózní text k Vilmině oslavě, viz strana 15. Takhle se dělají noviny :-)

Odpoledne je už docela teplo, Jyrka se na NYXu ptá: *Kde jsou ty mrazáky v ulicích, když je člověk nejvíc potřebuje?* Pořádáme malý večírek bez šipek, jen Eva Hauserová, pak Honza

Vaněk, jr. a zpozdilí Dobrovští, kteří dorazili z poprav na Staroměstském náměstí. Nakonec se ukázal i Jára Mikovec, zase bez Sargo, která se na to zdravotně necítila.

Zapomněl jsem, koho Pavel představoval, asi nějakého méně důležitého měšťana, protože nebyl sřat, ale oběšen. I tak to vedlo k debatám o české historii a nakonec došlo i na rouhačskou myšlenku, že bez šipek je večírek (ještě) lepší.

● **22. června** cestuju za Fibigerovými do Kněževsi a jako obyčejně to nemohlo probíhat moc dobře, první autobus mi nezastavil, druhý měl zpoždění. Alespoň že na mě Eva měla čas a trochu mi poradila, bohužel se většina rad týkala cvičení a správného posezu u počítače, tak nevím, jak to zvládnou...

● **24. června** mě ničí brzké vstávání kvůli pravidelné kontrole na kardiologii, ale večer je Břežanka a tam už je lépe. Vlád'a Kejval dostal papír, aby prodloužil ochrannou známku ČS Fandomu, zaplatit přes Internet je strašně složité.

Franta se hádal s Cordym, který trval na jistě správné tezi, že každou žádost o azyl je nutné hodnotit individuálně. Napadlo mě, co řekne, až každý den požádá deset tisíc lidí. Ve válce, u Stalingradu třeba, také nezjišťovali, který z těch pěšáků je tam nedobrovolně a vlastně antifašista...

V časopise VUT Brno vyšel v rubrice Slavní absolventi rozhovor s Frantou Novotným, na svědomí to má naše čtenářka Jana Novotná.

● **25. června** dává Julie Nekola Nováková na NYX fotku své druhorozené, Vileminy Nekolové. Blahopřejeme.

Odpoledne jsem vyrazil na křest knihy Castella. V literární kavárně v Týnské ulici jsem byl deset minut předem, ovšem první koreanisté dorazili chvíli před 17:00, a za okamžik i Miriam Lowensteinová s vnučkou Ančí, chvíli jsem měl problém ji poznat, protože mi přišlo, že za poslední dva roky vyrostla víc než od křtu Ko Unových básní před přesně deseti roky u Klímových, kdy jí byly tak čtyři, do roku devatenáct, kdy jsme se viděli naposledy.

Pak se objevila Rita Kindlerová, kdysi dělala korektury jakési korejské knize (a ML si ji dodnes pamatovala). Rita donesla nějaké své překlady zítřa pro Vilmu, no nějaké, třeba sedmi- a šestistránkové Ukrajinské 20. století. Má to podtitul Utajené dějiny a je mi jasné, že by to nikdo neměl číst před spaním. Já ji za dobrotu potrestal svou anglicky psanou produkcí, aby měl něco ke čtení i její irský manžel.

Následoval křest v salonku, kde bylo strašně horko, tak Rita vyrazila na dvorek, naštěstí přestalo pršet, a než jsem za ní přišel, našla se s Honzou Vaňkem, jr., který mi donesl recenzní výtisky z Tritonu. Ani Honza ani já jsme Ritu neviděli několik

let, ne jen těch kovidových, ale vlastně od doby, kdy se s Patrikem odstěhovali do Dobříše, takže jsme si měli o čem povídat. Já třeba nevěděl, že Slovanskou knihovnu v době online home office napadli hackeři vyděrači. Z toho, že Ritin počítač plný textů v cyrilici byl poškozen značně méně než jiné, se dá soudit, že ti hajzlíci byli Rusáci a ve viru byl příkaz Deaktivuj se, když narazí na naše. Což by bylo docela komické, protože na pomyslném Putinově seznamu nepřátel by Rita byla docela vysoko (alespoň vzhledem k běžné české populaci). Pak došlo na slavné a často pak do gulagu odvečené Ukrajince v Československu, mám slíbenou recenzi knihy o Wowkovi, a nakonec jsme probrali život v Dobříši. Chvillemi jsem měl dojem, že Honzu už výklad o utrpení Ukrajinců a o jejich součas-

ném úsilí o národní emancipaci trochu nudí, ale já otužen výklady Honzy Kovanice, který ani zdaleka není tak půvabný jako Rita, jsem si to docela užíval. Tlachali jsme až do půl deváté.

● **26. června** to začalo docela nenápadně, *Nejdůležitější věci se odehrají vskrytu*, zhruba ve 2:44:33 zveřejnila Vilma v auditku Mycelia info o tempu psaní/dokončování posledních kapitol poslední knihy, vypadalo to nějak takhle:

Datum - hotové/rozpracované strany

11. 6. 2021	- 1298/1347
13. 6. 2021	- 1308/1353
14. 6. 2021	- 1310/1354
16. 6. 2021	- 1319/1357
18. 6. 2021	- 1325/1370
19. 6. 2021	- 1340/1373
20. 6. 2021	- 1348/1379
21. 6. 2021	- 1354/1385
23. 6. 2021	- 1372/1391
24. 6. 2021	- 1378/1392
26. 6. 2021	- 1390/1390

V sedm ráno první zareagoval nick **GALE**: *To vypadá jako hotovo. Nebo se mílím?*

Na to v 9:35:36 Vilma odpověděla: *Přítomní matematici si všimli :D Včera ve tři ráno s totálně ugrilovaným mozkem jsem si tu radostnou zvěst ještě nebyla schopná úplně připustit, protože fakt ty poslední týdny píšu jako pomínutá.*

Tak jo. Mycelium je po dvaceti letech úplně, kompletně, definitivně hotové, dopsané do posledního slova včetně epilogu, dořešené se vším všudy a uzavřené takovým způsobem, že není možnost přímého pokračování. (Tím neříkám, že všichni uměli, ale dost jsem to probrala a završené je to takovým způsobem, že kdyby ještě někdy o někom z těch lidí něco bylo, jakože to neplánuju, byl by to úplně nesouvisející příběh.)

*Je to pekelně dlouhé. Já vím, ach jo, no ono samo. Za sebe mám ale skvělý pocit, protože jsem tam dostala úplně přesně to, co jsem tam dostat chtěla, a vyznělo to, jak jsem plánovala, a možná i líp, než jsem si dokázala představit (ale jestli je to takhle dobře, to už musí posoudit jiní). Všechno si sedlo, všechno se vysvětlilo, nezbyly nena-
vázané konce. Zatím to četla jenom moje věrná betačtenářka Sargo, které jsem to teď ve finále posílala denně po kouskách a tímto jí děkuju za božskou trpělivost (to fakt nechcete, dostávat finální souboj takhle po kapkách, ono celých těch posledních dvě stě stran je maniakální sled závěrečných katastrof). Nenařadila mi, to bych to opravovala hned za pochodu. Tak snad to nějak funguje. Teď to pošlu dalším milým betačtenářům, pokud o to ještě budou stát, a ti to můžou sjet ve větším celku a říct, jestli je to snesitelné.*

Samozřejmě to ještě musím celé přečíst, zanést nějaké ty opravy (od betačtenářů mám připomínky k předchozím kusům, a ty jsem zatím nechávala být, protože to nebyly žádné koncepční změny a radši jsem chtěla mít napřed dopsáno, než něco zas rozvrtám; no tak teď na ně dojde), a pak se bude vymýšlet, co tedy s tím.

V principu plánuju začít teď ještě dávat do kupy nějaké ty slovníčky, mapičky, blbůstky. Opráš se Kavenovo lingvistické pojednání, bude mapa habitatů atd.

No a jinak...

PRÁZDNINY!

Co k tomu dodat, **sláva, blahopřejeme**, česká SF dosáhla svého vrcholu, nebýt varovného příkladu Francise Fukuyamy a toho pána, který na konci devatenáctého století navrhoval zrušit patenták, protože vše důležité již bylo vynalezeno, byl by jeden v pokušení říci, že psát po dnešku další českou SF je již zbytečné.

Velká konspirace

To, že Vilma právě dnes po dvaceti letech práce dokončila Mycelium (tedy jeho fakticky osmý díl), mi připadá až jako podezřelá náhoda, neprohlédla náš obmyslný plán?, protože právě na dnes objednal Martin v Havlíčkových sadech Altán Grebovka (<http://altangrebovka.com/>). Nicméně Kooperační Konspirační Komando (Milena a Milada) hbitě nový fakt začlenilo do svého obmyslného plánu a pozvalo Vilmu na oběd, aby oslavily, že to má za sebou. Ve 12:37 vystavily na FB fotografie z Las Adelitas v Lucemburské ulici, kde jedly, což byl signál pro třetí členku KKK, Líbu Mohelskou, která se jim ozvala, že jde na Grebovku na ochutnávku vín, a aby se k ní připojily.

Vilmino překvapení, když na místě ochutnávky našla přes padesát svých přátel, mnohé i se svými ratoletmi, asi opravdu nebylo hrané. Vedle obvyklých návštěvníků večírků dorazili

třeba Ondřej Neff, Ljuba Krbová, Jarda Veis, Franta Novotný, Pavel Renčín s chotí, z Liberce přijela Karolina Francová, z Šestajovic Richard Podaný, z Hradce Hlouškovi, Honza Kotouč, a pak ti, kteří se občas objeví, ale zdaleka ne tak často, jak by bylo všem milé, Jarmik a Sargo, Rámišovi, Vladan donesl Lidové noviny, pomocí stroje času zpětně vydané ve skutečný den Vilminých narozenin před měsícem, Hraničkoví, všichni Janišovi, Jolana Čermáková s Honzou, Česlavou a Ludmilou, Sanča Fülle, Edita Duřková, Eva Hauserová, Stáňa Kučová, Kristin Olsonová, Vanda Pokorná, Honza Poláček, Jiřina s Gilhadem, Bára Vlasáková, ta obstarala úžasný dvoupatrový dost, jehož vrchní podlaží splňovalo podmínky Vilminy diety ☺, a samozřejmě Martin a Vilminy dcery plus kamarádi z revoluce, ze kterých jsem už poznal jen Bendy.

Prostředí altánu bylo příjemné, obsluha hbitá, občerstvení luxusní, vína dost pro všechny, a hlavně se Vilma nemusela starat o jídlo, ani se obávat, že ho je málo...

● **27. června** se probíráme po oslavě, večer pak následuje KLF Online. Obsáhla přednáška Františky Vrbenské Kultura Woke a SF (<https://www.youtube.com/watch?v=IGSjZwcifdA>)

● **28. června** rozesílám fotografie ze soboty a Kristin Olsonová už je u rodiny v USA. To stihla Vilminu slávu na poslední chvíli.

Franta Moravec poslal Ludvíky na tři roky, ale z hlavy mě hned nenapadá, kdo si je zaslouží, kvůli covidu s výjimkou Slovenska se toho moc neděje. Možná KLF Online?

● **29. června** se na prázdniny v Praze objevil Jarda Olša, jr. Kniha o Češích a Aljašce, kterou jsem mu slíbil, ještě není. Musím to v tiskárně popohnat ☺

● **30. června** po roce zase schůzka KJV. Nedočkávě jsem přišel dřív a pak si půl hodiny četl, než dorazili Vincenc, Filip

s děvčaty a ostatní. Nakonec se ukázal i předseda klubu Richard Klíčnick. Egon to bohužel zdravotně nedával.

V debatě pak Mirek Houška doporučil knihu *Stroje jako já*, slyšel jsem o ní, ale až anotace v jeho podání mě přesvědčila, abych si ji přečetl. Také dal k lepšímu historiku o chuchelské bitce s proradnými pražskými Němci pár dní před požárem Národního divadla...

Vlastně to byla jen společná večere bez programu, ale byl jsem tam kupodivu o hodinu déle než jindy.

● **1. července** ráno zase kardio a pak jedu k Monice do Tritonu, už jsem tam také rok nebyl.

Richard Podaný referuje, že IK už je v Šestajovicích. My už vycházíme pravidelněji než XB-1. Ovšem s minimem dvojčísel, takže vybrané předplatné je už spotřebováno a nyní budeme tisknout a rozepisovat za příspěvky našich laskavých sponzorů.

● **2. července** odvážíme tchána do odlehčovacích služeb a pokoušíme se žít v jiném než pečovatelském módu. Michaela toho hned zneužila k návštěvě Ikea, odkud jsme dovezli matrace do hostinského pokoje. Bylo to peklo, ale i tak jsem odolal jejich restauraci, vegetariánské masové kuličky podporovat nebudu.

Odpoledne se dovidám, že Jardova kniha bude až ve středu, ale on sám se ukázal už večer. Odnal si Interkomy za půl roku a vylíčil nám nové aspekty života v LA s covidem i jinak.

● **3. července** se dovidám, že Divadlo Na zábradlí uvádí Ahoj Vesmíre, a snad i v Planetáriu.

Autorská inscenace vychází z procesu vzniku Zlaté desky a z ústřední otázky, před kterou stanul tým Carla Sagana. Co o nás chceme bytostem z kosmu vlastně sdělit? A co se o nás nesmí nikdy dozvědět?

● **6. července** odpoledne v zatím nejteplejší den roku k nám do Ruzyně dorazili Sanča, pak Franta Novotný, potom Honza Vaněk, jr. a kolem páté po práci dorazili i Sargo a Jára Míkovcovi. Než přišel Honza, probírali jsme Čínu, aby Franta nasál kulturní a politickou atmosféru pro pokračování Křížníku Thor, pak byla obvyklá zábava ozvláštňovaná Mišinými knihami o malířství a kulinářskými a koktejlovými experimenty z líkerů, které donesl Honza...

● **7. července** odpočinek po večerku, jeden už tolik nevydrží...

● **8. července** jedeme ráno s Jardou

Olšou do tiskárny pro jeho knihu o Aljašce, tedy její první várku, než se stroj zasekl. Vypítl jsem se ho, proč se neukázal v úterý, a ten trubka na naše matiné či soaré zapomněl, příště to musím jistit sms.

Jarda mě upozornil na článek Marie Michlové *Gentleman by se dříve vzdal všeho, jen aby si uchránil čest* na Novinách.cz o americkém seriálu Bridgertonovi, odehrávajícím se v Londýně roku 1813, a britském seriálu Gentleman Jack.

Odpoledne volal Vašek Vlk st., přejel si sice brýle sekačkou na trávu, ale to mu nezabránilo vychutnat si Interkom, nanejvýš Odposlechnuto. Ale měl i špatné zprávy, Egon Čierny je zase v nemocnici.

Vpodvečer Na Břežance, Franta, zítra odjíždí na moře, Milan Fibiger nám donesl tašku třešní, já se chlubil knižičkou o Aljašce. Po sedmé se strhl přívalový déšť, tak jsme asi o hodinu prodloužili pobyt.

Vlád'a Kejval nedorazil, tak nevím, zda už máme zaplacenou ochrannou známku ČS fandomu.

● **9. července** Michaela prodala na Aukru bednu starého chemického nádobí, asi pozůstatky tchánovy destilační aparatury, ne že by na tom něco vydělala, ale ve sklepě se tím uvolnil prostor zvící jedné banánovky. Zaujala mě adresa kupce – konvent Řádu rytířů Kristových. Představuju si tam nějakého badatele, který se z tvarů šedesát let starých křivulí a usazenin na jejich dně snaží odhalit tajemství dávných komunistických alchymistů...

Odpoledne mě Michaela vyvekla do Belvederu na výstavu obrazů Ivana Exnera, jednotlivé sekce jsou uvozeny citáty velíků (Williama Shakespeara, Rogera Scrutona, Gustava Flauberta...), ale nejvíce citovaným tam byl Eduard Petiška, musím zjistit, zda ty citáty náhodou nevybíral Martin P. ☺. Domů jsme to vzali kolem kuželky Jejicho císařského Veličenstva.

Holodoktor rozeslal další Nemedian News 07-07-2021 a Liberecká Karlička zve na středu 4. srpna 2021 v podvečerních hodinách na Letní venkovní setkání Fantasy klubu Liberec – Jak zabít bratra?! a to v době přítomnosti Honzy Kovanice v Jizerkách!

● **10. července** jedeme za rodinou do mého rodného kraje, navštívit Rumcajze. Nějak mi nedošlo, že pozvání na grilovačku je zároveň oslava bratrových šedesátin, kvůli covidu se hodně pravidelných věcí vypustilo a pak to takhle dopadá.

● **11. července** se vracíme z Kopidlna,

kde na nádraží natřeli historické lavičky a já po desítkách let mohl ocenit zručnost prvorepublikových řemeslníků. Vizte hada či draka na předchozí straně.

● **12. července** dorazil doklad z Úřadu průmyslového vlastnictví o prodloužení známky Československý fandom. Opět to zařídil Vláďa Kejval, zaplatit jinak než osobně ani nejde pro elektronickou byrokracii datových schránek a ověřených potvrzení.

Odpoledne ještě před FF domluvené RUR, ale sešli jsme se jen já s Filipem, Honza Vaněk asi zapomněl a Bidlo nemá vycházky. Ale aspoň jsem si vyzvedl McEwana *Stroje jako já* a (jak jsem později zjistil, už druhé) XB-1 číslo 6.

Lucka Lukačovičová se chystá na Eurocon a ptá se, jaká jsou pravidla ESFS, moc jsem o tom nevěděl, našťásti Peťo Pavelko podal vyčerpávající informaci.

● **13. července** se vydáváme k Fibigerovým na třešně, které už volají po sklizni, bohužel jsme je nedali na noc do ledničky.

● **14. července** zavařujeme ☺ třešňovou hmotu. Ale našel jsem čas a sílu dát na Nyx upozornění na online cyklus KLF uvádí, najmě na Toma Petráska jako na nejnovější příspěvek.

<https://www.klf-ostava.cz/online-prednasky-klf-ostava>

● **15. července** Na Břežance, Míša předtím stihla ještě výstavu v podzemí ČS(pořítelny) v Rytířské, já dorazil až tam. Obvyklé podezřelý Richarda Šustu, Pagiho, Pavla Břežinu, jeho dceru Veroniku a vlačáčku Gaju doplnil Milan Fibiger. Míša nechala kolovat letáček z výstavy, já nově vydané knihy.

● **18. července** se dopoledne zastavil Pavel Mikuláščík, vzal Lenku a Petru na letiště, všichni sebevražděně vstávali nějak strašně brzo a vyjžděli ráno z Brna. Vybavil jsem ho knihami pro MZK. Pak jsem konečně rozeslal pozvánku:

Hola, hola, rok se s rokem sešel a je na čase uspořádat večírek (ano, i takhle se dá „opsat“ absfák, který s námi všemi lomcuje), vlastně tedy hned dva večírky.

První začíná tuto **sobotu (24. července)** už od druhé hodiny, aby si ho užil i Bidlo, který má po prodělané chorobě vycházky jen do šesté, ten druhý vypukne v **pátek 6. srpna** tradičně od šestí (nebo tradičně od čtyř pro ty, kteří jsou ochotni Vilmě pomoci s přípravou) a jako záminka k němu poslouží odvaha Aleny Kastnerové, která přijede do Prahy z Brna. Moc se na všechny těšíme...

Odpoledne přišla smutná správa, napsala mi Jarka Čierna, že dnes zemřel Egon. Když pak od sedmi začala videokonference, již se účastnili Aleš Koval, Pavel Poláček Roman Hruška, Františka Vrbenká a svolavatel Randalf, přispěl jsem touto neblahou novinou. Naopak jsem se dověděl, že Poláci pořádají Lemův rok, probíraly se podrobnosti o Bilconu a organizace otázek po přednášce Toma Petráska: viz <https://www.youtube.com/watch?v=vfMX48K6uPg>

Během besedy mi z USA volal Martin Gilar ohledně svého románu, už má hotový druhý díl.

● **19. července** odpoledne u nás vítáme Bidla, má vycházky jen do šesté, ještě není dost vzpamatovaný z chemoterapie, doufali jsme, že se u nás potká s některými tradičními pondělníky, ale musel odjet půl hodiny předtím, než jako první dorazil Honza Vaněk, jr., a jen ve vratech se potkal s naší mladší ratolestí Pavlem.

V obvyklou dobu dorazili Filip s Bí a Hankou a pak Wanda a Pavel Dobrovští s Lucinkou. U Mikovcových propukla nějaká dětská choroba, takže jsme je museli ozelet.

Všichni přítomní se museli jít poklonit obří cuketě, kterou jsem pak připravil na grilu.

Mluvíli jsme o Egonovi, zahráli šipky a uteklo to nějak rychleji jež obvykle, asi proto, že jsme přítomné nutili, aby si natrhali rybiž. Také už se dříve stmívá a jak jsme si přivykli na 28 Celziových stupňů, najednou byla všem zima. Naštěstí zimomřivá děvčata včas odhalila, že když se kola nařadí ve vhodném poměru Božkovským tuzemákem, dostaví se blahodárné teplo i bez deky.

Později večer náš Pavel dovlekl ještě kamaráda Štěpána, což se docela hodilo, protože Wandu zajímal fenomén LARPU a on jediný z nás jej ještě provozuje.

● **20. července** odpoledne jdeme s Míšou na výstavu Toyen do Valdštejské jízdárny. Lístky se musely objednat a zaplatit předem, dovnitř vpouštěli po skupinách a jen na osmdesát minut. Během čekání jsme potkali Ivana Adamoviče, tak jsme probrali Egona a život. Výstava sama byla celkem obsírná a doplněná fotografiemi ze života umělkyně.

● **21. července** mi spadl (šel k čertu, odešel) zálohovací disk. Bohužel od něj nemám zálohu.

● **22. července** vyrazím Na Břežanku a cestou dočítám *Stroje jako já*.

Osazenstvo obvyklé, jen Veroniku nahradil Vláďa Kejval. Richard Šusta ještě nevěděl o Egonovi.

Později dorazil Jarda a ptal se, zda neznáme nějaké elektrotechničky, i studentky, zahraniční vlastník je kárá, že nemají naplněnou kvótu žen, když ji přitom i jejich tuniská pobočka lehce splňuje. Vyslovil jsem názor, že ženy masově stojí o technické profese, jen když se jim zakazují; když si mohou vybrat, zjistí, že jiné věci, počítají v to i děti, dělají raději.

● **23. července** dopoledne píše Jarda Olša o dalším nastudování R.U.R. v angličtině na Filipinách v Baguio – městě v horách severně od Manily, viz <https://www.facebook.com/TeatroEuropaPH/posts/314230203723442>

Vpodvečer se s Michaelou vydáváme do Static za Svoreňovými, které jsem vtáhl do života Interkomu, viz Britská konzerva na straně 12. Po večeri v Únětickém pivovaru, kde se k nám přidali jejich synové Péťa a Honza (ten do IK nepřispívá, ale zase operoval Míše kyčel) a kde jsem si dal vynikající trhané kachní maso v bramborové lokši s červeným zelím (lokše je vlastně tortilla, kdoví, odkdy ji Mexikáni znají, třeba ji tam přivezli až kuchaři císaře Maxmiliána), jsme se vrátili do Static. Výsledky ročního budovatelského úsilí se na zahradě opravdu za ten rok, co nás tam covid nepustil, nedaly přehlédnout. Stavební jámu nahradil bazén a jezírko s japonskými kapříky. Pak jsme u výborné Dášiny bublaniny probrali události toho podivného roku, co jsme se neviděli, a dali řeč o knihách. Petr mě upozornil na sbírku japonských přísloví a knihu o Toyen a já představil svou produkci. Shodou okolností ten den slavila narozeniny i poslední členka rodiny, Dášenska, která ale byla toho času ve Washingtonu D. C., takže jsme jí popřáli pomocí chytrého telefonu.

● **24. července** se vydáváme do Podolí na Egonův pohřeb. Hodně před druhou jsme dorazili k českobratrskému kostelu, cestou se k nám přidala Tes Kovaníková, ale nebyli jsme první, už nás vítal Honza Kotouč a pak dorazil Honza Poláček, Filip s Hankou, Vašek Vlček s paní a další. Další příchozí jsme neregistrovali, protože jsme šli dovnitř, kde bylo, jak nás ujistila Jarka Čierna, menší vedro. Přes půl Prahy dorazila Sanča, pak se objevili Klímovi, Vlado Ríša, Michael Bronec, Leonid Medek, Lucka Lukačovičová a další, které jsem v respirátoru nepoznal. Nepřehlédnutelná byla Edita jako černá valkyra, náboženství se nám pomíchala, on si to Crom přebere.

Dostali jsme malou brožurku s údaji o Egonovi a texty zpívaných písní. Jako bezvěrci jsme netušili, kdy se v této denominaci vstává, ale dalo se to zvládnout sledováním Jarky Čierne. Obřad vedl pastor-exot, vlasy by mu i Feri záviděl. Františka per huba pronesla krásnou řeč, já přečetl obsah strany 1 tohoto IK a pak dostal slovo Egonův syn. Ten mimo jiné zmínil Egonovu nehudebnost, že měl rád jen dvě písničky: *Vánoce, vánoce přicházejí a Červenou řeku*. Ta z nich byla vybrána jako vhodnější a společně jsme ji Egonovi do respirátorů zazpívali. Kytarový doprovod obstaral pastor s Egonovým symenem. Asi proto, že se to nehodilo o pohřbu, nikdo nezmínil, že Egon byl vlastně také věrozvěstem současného genderismu, dávno předtím, než začali blbnout v USA a GB, o sobě prohlásoval, že je lesba, protože je také na ženské, a později to zpřesnil tím, že je lesbák (čili došlo i na trans).

Honza Vaněk, jr. zamluvil na zahrádce sousední restaurace místa na poobřadní posezení scifistů, ale ukázalo se, že rodina a farnost zajistily občerstvení v klubovně vedle kostela, tu, jak jsem se dověděl, navrhl místní farník architekt David Vávra. Takže jsme pomohli zlikvidovat trochu chlebičků a koláčů, popovídali se známými a pak jen pro formu a v pěti místo třiceti zašli do zmluvené restaurace.

Odtud jsme se s Martinem a Vilmou svezli na Vydrovku, kde byl už nějaký čas naplánovaný večírek, který jsme kvůli pohřbu o tři hodiny posunuli. Cestou jsme se zastavili v malešickém pivovaru pro nějaká exotická nízkostupňová piva vhodná do panujícího vedra.

Brzy po nás dorazil Bidlo, stále má vycházky jen do šesti, tak aby něco stihnul.

Martin fantastickou rychlostí na nějakém úžasném grilu (určitě mercedesu mezi grily, a teď nemyslím ta jejich chystaná elektrokola) vyráběl steaky, Vilma připravila spoustu grilované zeleniny a Alžběta úžasný zeleninový salát. Od téhle chvíle chcí jíst jen takový.

S Bidlem jsme probírali knihu *Otaku - Japan's Database Animals* od Hiroki Azumy. Martina pobavilo, že je celá postavená na kritice poznámky pod čarou v jiné (francouzské) knize

komentující Hegelovu definici člověka jako tvora vzpírajícího se přírodě.

Mezitím dorazila ještě Jolana s rodinou, Líba a Viktor Janiš. Honza Vaněk, jr, pak přečetl svůj překlad fascinující povídky Johna M. Forda *Persekutorův příběh*. Musím si vyhledat další jeho česky vydané práce. Pak to nedalo Viktorovi a dal k lepšímu jednu miniaturu od Fabera, povídku *Záležitost po zavíračce*. (Mně pak slovo perzekuce překryl termín represe a nedokázal jsem si dlouho vybavit, jak se vlastně povídka plná vtipně vymyšlených neolo-

gismů jmenovala. ☺)

● **25. července** v podvečer navštěvujeme Evu Hauserovou a Cyrila. Už u nich byla Wanda Dobrovská, spletla si čas a dorazila o hodinu dříve, alešpoň sklídila nějakou jostu. Eva nás provedla svou pozoruhodnou zahradou, kde nějak dokázala, aby se rostliny, keře a byliny navzájem neredousily a dopřály si i při velké hustotě dost světla k existenci. Chvilku jsme mluvili o Egonovi, k Evě se ani nedoneslo, že zemřel, Wanda zase zjistila, že byli ze stejného církevního sboru, dokonce znala onoho svérázného pastora, já se pochlubil knižní produkcí, úspěch měly hlavně věci Jardy Olši, jr. Michaela probrala výstavy, které absolvovala, s Cyrilem jsem mluvil o knihách. Zjistili jsme, že Orlando Figes, autor *Lidské tragédie*, je jeho spolužák. Eva nás pohostila chlebičky ozdobenými jedlými květy, a byl jsem překvapen, co všechno je výborné jedlého. Občerstvení s jedlými kytkami: brutnák, měsíček, lichořeřišnice, denivka, šťovík.

Před půlnocí jsem ještě připomenul zítřejší šipky.

● **26. července** dáváme šipkové pondělí, leč Dobrovští mají jiný program, Sargo je vysílená, a tak dorazil jen Filip s Bí a Hankou a Jana Libichová. Ta dala výpověď na JIP v Motole, viděla umírat příliš mnoho lidí, aby to mohla snášet dál. Počasí šipkám nepřálo, tak jsme klábosili pod pergolou a pak se přesunuli do knihovny, kde Miša slíbila vytáhnout archaické deskové hry, ale jejich prohlídka se protáhla až do odjezdu lidí, kteří musí zítra brzy vstávat. Vlastně Jana musela odejít ještě o něco dříve, její synek si nějak pochroumal na táboře ruku, takže pro něj zítra pojedete. Tím jí asi končí volno, druhý zmluvený tábor bude muset nejspíše odvolat.

● **27. července** trháme rybiz, který zbyl a zbylo ho hodně. Meruňky už trochu oranžový, sousedé mě začínají zdravit první.

Hana Mudrová bude zítra v Praze, takže se dočkám knižní prémie za peníze, které jsem kdysi poslal na záchranu XB-1.

Poslouchám Interview Plus avizované slovy: *Nová klimatická politika EU je strašně ambiciózní, Česku hrozí relativní zchudnutí, varuje Dlouhý*. Moderátor Lukáš Matoška bohužel Vladimíra Dlouhého takřka nepustil ke slovu, zjevně si spletl formáty a jel pro a proti, přičemž stranu pro si vzal sám. Stále se vracel k nějakému měsíce starému článku, který po vyhlášení nového, 'ukázu' Evropské komise Fit for 55 a Timmermanově návštěvě ztratil veškerý smysl. Doufal jsem, že uslyším

něco od člověka, který trochu vidí do zákulisí (hospodářské politiky) a ne jen obvyklé papouškování Gardienu či Politico.

Nikdy jsem do rozhlasu nepsal, natož abych si stěžoval, ale mít ČRo trochu srozumitelnější strukturu, abych věděl kam, tak bych poslal stížnost či kritiku...

Večer Viktor Janiš přinesl smutnou zprávu, že zemřel výborný překladatel, učitel a skvělý člověk

Miroslav Jindra, L (1987) (5. 8. 1929 – 27. 7. 2021). To L za jménem si vysloužil za překlad románu Waltera Tevise: *Zpěv drozda* (Praha: Svoboda 1986).

Viktor o něm napsal: *Mirek Jindra pro mě byl učitel, později kamarád a spolupracovník (redigoval jsem po něm a spolu jsme přeložili tři povídkové sbírky Margaret Atwoodové), ale hlavně kamarád. Jistě by posmrtně nestál o nějakou mramorizaci; ze všeho nejlíp ho charakterizují dva verše z jeho překladu Vonnegutovy povídky „Vítejte v pavilonu opic“, a sice „Myslím jen na jedno – pořad mi nezbedno“. Měl pověst skvělého překladatele – prokrastinátora, a když jsem tedy na Databázi knih viděl oznámení jeho překlad románu Stephena Kinga „Later“, pokládal jsem to za geniální vtípek na rozloučenou. Překlad prostě bude... později.*

Ale kdepak.

Mirek poslední stránky Kinga dodiktoval své ženě v pátek 23. července. Tak to vidíte, i dočvilnosti se člověk může naučit. Jen to někdy trvá celý život.

Viktor

Japonské okénko

● **28. července** zavařujeme rybiž a Pavel Mikuláščík posílá nominace aktuálního ročníku CKČ.

Ozvala se mi Kiyomi Hirano s dotazy na povídku Honzy Hlavičky. Přivedlo mě to k nečekaně novým pohledům na *Jak tenkrát bude lákat čas* (vizte Interkom 5/1991).

O situaci doma napsala: U nás probíhá olympiáda, a počet nakažených stoupá stále víc a víc. Já dostanu první vakcínu příští týden a druhou za tři týdny.

To mě trochu překvapilo, tedy o té olympiádě jsem už něco slyšel, ale myslel jsem, že v civilizované zemi s disciplinovaným obyvatelstvem, kde nevládnou (jen) nemehla, bude situace lepší. Dostalo se mi odpovědi, že vláda počítala s tím, že epidemiemi zvládnou ostrovní karantenu a trasováním nakažených. Nepočítali s indickou mutací, kdy počet nakažených řádově stoupl a opatření se stala nedostatečnými. Měli dát na Jardu Flégra.

● **29. července** je v Praze Anička Šochová, setkali jsme se Na Břežance, bál jsem se, že zabloudí v tamní spleti chodeb, ale dorazila ještě před námi a popíjela s obvyklými podezřelými + Frantou Novotným, který se už vrátil z jadranského dobro-

družství, kde byl s Lindou, Leonidem Křížkem a dalšími. Franta nám vylíčil pár děsivých námořnických historek, Jarda Houdek mi vynadal za korejské podivnosti, které mu nosím k recenzování, a pak jsme s Richardem Šustou probírali iracionální německý přístup k energetice. O tom možná jinde.

S Aničkou jsme pak pokračovali do Ruzyně, kde jí Michaela ukázala svou

sbírku starých hraček a jiného haraburdí.

Večer mi zavolał Jarda Olša, jr., že už je zase v Praze, musí-me, než odjedu s M. do Špindlu, stihnout ještě něco dodělat.

● **30. července** se nám na pár dní vrátil domů tchán z Odlehočvací služby, zase budeme uvázaní u baru.

● **31. července** jsem začal pracovat na zářijovém IK, stejně musím pečovat a nemohu z doslechu.

● **1. srpna** má náš občasný recenzent Lukáš Visingr na webu www.kupredudominulosti.cz rozhovor s Martinou Kociánovou *Doba míru končí, nadešel čas války a revoluce. Nemůžeme se tomu vyhnout, jen se připravit.*

Doktor píše, že už spustili registraci na Fénixcon / Parcon 4041. Najdete ji zde: <https://fenixcon.cz/registrace/>

Hned jsem toho využil a registroval se. I když moc nevěřím, že se to podaří už letos.

● **2. srpna** je pondělí, ale šipky jsme vypustili a do Čáslavské se také nechystám, místo toho pracuju na příštím IK. Osud mě že to odměnil a na rozdíl od Honzy Vaňka, jr. jsem unikl přívalem dešti.

● **3. srpna** s Jardou Olšou, jr. a Davidem Pohrybným finalizujeme panely výstavy o Breuerovi. Katalog je hotový už dlouho, ale zatím v LA nebylo možné pořádat výstavy, vlastně stejně jako u nás.

Večer jsem zaslal připomenutí večírku u Vilmy.

● **4. srpna** volá Jarda Olša, má se sejit s K. S. Robinsonem, tak zjišťuje, jaké jeho knihy u nás vyšly nebo brzy vyjdou.

A Vilma píše: *Ještě k programu na tento pátek: po dohodě s Alenou, která nedávno slavně zvítězila nad teoretickou částí zkoušek pro degustátory čokolády (a až zmákně i část praktickou, bude z ní opravdická certifikovaná degustátorka), uspořádáme v rámci pátečního večírku také malou soukromou ochutnávku. Alena opatří vzorky, v krátkém proslovu od-tajně nejtajnější tajemství čokolády... no a pak to všechno blaženě společně sníme. Velevážené publikum, které se této špatnosti touží zúčastnit, nechť se shromáždí ve 21:00 v obýváku u krbu.*

● **5. srpna** jsme dopoledne přepravili tchána do Senior Centra a pak jsme ještě zachraňovali nějaké meruňky, hospodu jsme tentokrát vypustili, musíme si příště dát něco většího, aby nezkrachovala...

Zdeněk Rampas

Zemřel Egon Čierny

V neděli 18. července 2021 zemřel Egon Čierny, nepřehlédnutelná postava české a slovenské literární fantastiky. Bylo mu 76 let.

Smrť má své vlastní cesty, nikomu se nemusí zpodobat a nejspíš je to dobře. Zrovna tuhle neděle měl v československých uměleckých luzích a hájích dost napilno, Milan Lasica, František Nedvěd, frontman kapely Argema Zbyněk Bobr Horák, ti všichni už ladí svoje hlasy a nástroje v místech, kam za nimi nemůžeme. Milovníky fantastiky ale pravděpodobně nejvíc zasáhla zpráva o odchodu Egona Čierneho, vydavatele, organizátora mnoha akcí a literárních soutěží, neúnavného propagátora fantastiky a hledače nových talentů.

Egon Čierny se narodil v obci Sedmerovce na Slovensku, ale většinu života prožil v Praze, kde také vystudoval historii a korejštinu. Jeho nesporný přínos československé fantastice patří do ranku té pro čtenáře méně viditelné a vnímané strany knižní mince, neboť se zasloužil o objevení celé plejády autorů domácí fantastiky, založil Klub Julese Vernea, byl aktivním členem fandomu, nedílnou součástí jeho života byl magazín Poutník i stejnojmenné nakladatelství a neúnavně organizoval soutěž O nejlepší fantasy, ve které se objevila povídka nejedné současné hvězdy české a slovenské fantastiky. Výčet jeho aktivit by byl dlouhý a stejně by nedal nahlédnout pod povrch toho, jaký to byl člověk. Osobní vyznání či vzpomínka řekne vždycky víc než dlouhá řada zásluh a naleštěných ocenění. A v případě pana Čierneho nám přišlo málo zeptat se jen jednoho člověka, protože ovlivňoval literární životy mnohých.

Obrátili jsme se na několik lidí, kteří se s ním osobně znali, abychom s jejich svolením mohli použít facebookové posty, které se objevily záhy po zveřejnění této smutné zprávy, nebo aby napsali pár slov, které bychom mohli zveřejnit. Spolu s nimi myslíme na Egonovu rodinu a nejbližší přátele. Nechtějí pro něj literární nebo příjmemným místem ke spočinutí.

Monika Slíva / Sarden.cz

Dnes zemřel Egon Čierny. Čtu tuhle zprávu na Facebooku pořád dokola a nedokážu ji zpracovat. Spousta lidí sdílí své příběhy a vzpomínky a já vlastně nevím, co říct – všechno, co cítím, se mi zdá tak trochu málo, tak trochu plytké a sobecké, nedostatečné, prázdné.

Egon byl nakladatel, zakladatel Klubu Julese Vernea a důležitý člověk pro spoustu lidí, pro mě to byl ale v první řadě laskavý pán, který projevil jako vůbec první důvěru v mé psaní. Poznala jsem ho prostřednictvím literární soutěže O nejlepší

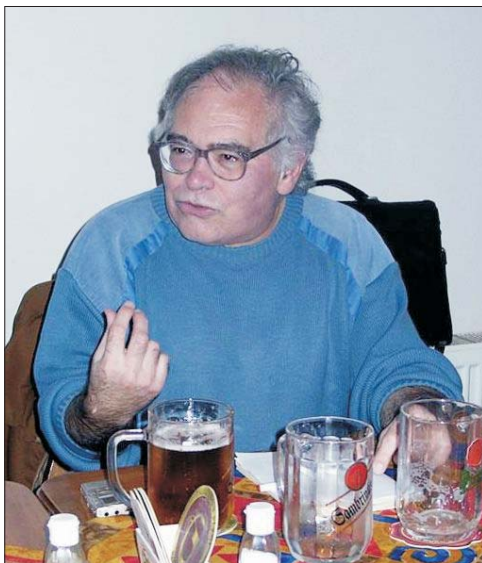
fantasy v době, kdy pro mě důvěra cizího člověka znamenala celý svět a Egon ke mně byl vždy hodný a povzbudivý a vyvolal ve mně pocit, že na to možná, přece jenom možná mám. Díky této literární soutěži jsem v psaní pokračovala. Díky ní jsem se první potkala s Kristýnou Sněgoňovou a z večera, kdy mě Egon v posledním ročníku pasoval na Lady řádu fantasy, mám jednu z nejhezčích vzpomínek na noc plnou pohody a čiré radosti. Nebyť Egona, asi bych dodnes psala jen do šuplíku.

Moc bych chtěla říct něco, co by mělo stejnou váhu, jakou měla Egonova slova pro mě, něco důstojného a laskavého, ale nějak to nedovedu.

Dnes zemřel Egon Čierny.

A mně je z toho teď prostě jen strašně smutno.

Míša Merglová

Egon byl ten, který mě z divokého fanu převedl na organizovaného, když mě pozval do klubu Julese Vernea. Samozřejmě že jeho úmysly nebyly čisté. Potřeboval doplnit svou překladatelskou skupinu o další oběť, která by mu překládala jeho milovanou sci-fi. Tyto překlady se pak čítávaly na klubových schůzkách. V té

době dřevního rozvinutého socialismu mnoho západní sci-fi nevycházelo a jednou z mála možností bylo vydávat klubový časopis, kde se daly otisknout některé překlady povídek západních autorů. To byl asi začátek Egonových vydavatelských počínů – na cyklostylu tisknutý fanzin Poutník. Tento název ostatně později převzal pro naše vydavatelství, ve kterém začínali tehdy ještě neznámí autoři a autorky, dnešní hvězdy české sci-fi. Bez Egonova charismatu a jemu vrozené schopnosti spojovat lidi různého věku a i povah by náš klub i vydavatelství Poutník nevydržely tak dlouho. Jeho přátelství i milá povaha nám všem budou opravdu chybět.

Vlád'a Kejval

Právě jsem se dozvěděl, že nás dnes opustil můj první nakladatel Egon Čierny. Egon měl podlomené zdraví celou dobu, co jsem ho znal, ale byl to člověk neuvěřitelné energie a staminy. Měl čuch na nové autory a často to byl on, kdo nového autora oslovil (jak se to stalo i mně). Kromě mé maličkosti objevil pro český trh třeba i Kulhána, Žambocha nebo Šustu a prvního Kotletu také vydal on. Naučil mě, jak pracovat s příběhem, jak uvažovat o sérii a i jak být profesionálem. Na rozdíl od spousty jiných nakladatelů, co se soustředí na nováčky, Egon autorům vždycky platil na profesionální úrovni a když autor hodně „vyrostl“, tak ho s elegancí a grácií nechal jít k většímu nakladateli se slovy, že „přece nebude bránit talentovanému autorovi v rozletu“. Málokdo udělal pro českou fantastiku po revoluci

víc než on. Víc momentálně asi nebudu schopný napsat. Buďte mi chybět, Egone, a díky za všechno!

Jan Kotouč

Egona Čierneho jsem znal... no vážně hrozně dlouho. Vlastně větší část svého života. Jak lidsky, tak hlavně profesně. Když jsem začínal s distribucí, byl jeden z prvních, kdo mi dával knížky do prodeje a přetrpěl se mnou trpělivě i různé problematické časy. Za což jsem mu byl vždycky vděčný. Ostatně, Egon pomohl nastartovat kariéru spoustě českých hvězd – vlastně on pomohl rozjet kariéru Jirky Kulhánka a Miroslava Žambocha... a nové autory objevoval v podstatě do posledního dechu. A byl první z těch, kteří u nás vydávali Conana a pustil ho i českým autorům. Ovšem nejvíc jsem mu vděčný za to, že pro začínající autory pořádá soutěž O nejlepší fantasy, díky které dostala spousta začínajících autorů svou první šanci... a mezi nimi i jistá Jana Jůzlová, která se tak dostala do fandomu a já se s ní pak mohl seznámit a vzít si ji. Takže Egonovi vděčím i za manželku.

Bude nám chybět.

Jiří Pavlovský

Egon: „Ahoj, četl jsem ty povídky inspirované Japonskem, co jsi měla v Pevnosti. Líbily se mi.“

Já: „Dobrý den. To jsem moc ráda!“

Egon: „Hmm a mohla bys pro mě napsat historický fantasy román z Japonska?“

Já (cvaknutí spodní čelisti, která mi překvapením spadla na podlahu): „Ano! Jistě! Z jakého období? Jak dlouhý? A do kdy?“

Tak vznikl můj první román „Vládců času“, jímž mi Egon otevřel dveře k rozsáhlejší publikaci. Seznámil mě s Janou „Maffet“ Šouflovou, která od té doby vytvořila obálky všech mých knih. Ochotně podporoval a povzbuzoval začínající autory, věnoval jim svůj čas a pozornost. Těsně před vydáním „Vládců času“ jsem vyhrála soutěž O nejlepší fantasy – a od něj přijala ocenění a titul Lady fantasy. Zdá se mi to jako včera, kdy jsme dotahovali můj nejčerstvější román „Poslední bůh“, který vyšel taky u něj. Vždycky měl pochopení pro nejistoty autorů; skvěle se s ním povídalo. Nikdy na Egona nezapomenu.

Lucie Sombra Lukačovičová

První dáma české literatury dokončila epos o Myceliu a oslavila životní jubileum

Vilma Klímová Kadlečková ve dnech svého jubilea dokončila fanoušky roky netrpělivě očekávaný cyklus Mycelium. Mimořádné dílo rozsahem srovnatelné u nás jen s F. L. Věkem a ve světové literatuře třeba s Hledáním ztraceného času či velkými čínskými romány.

Přestože věrní fanoušci čekali na dokončení posledních dílů osm let, zvítězila tím v nevyhlášeném závodu s G. R. R. Martinem, který slibovanou sedmidílnou sagu Píseň ledu a ohně začal psát již před třiceti roky a dodnes odevzdal prvních pět dílů, kdežto české autorky, které se cyklus rozrostl na osm knih, stačilo k dokončení série „pouhých“ dvacet let, které uplynuly letos v červnu.

Pracovat na původně pětidílném cyklu začala totiž právě před dvaceti roky, z části pod vlivem událostí z jedenáctého září. V roce 2013 po několika letech hledání dostatečně odvážného, a jak se později ukázalo, i trpělivého nakladatele vydala v Argu první díl Mycelia Jantarové oči. Tak se původně měla jmenovat celá saga, souhrnný název napadl výtvarník Tomáš Kučerovský, který k dílu přispěl sadou kongeniálních obálek.

Ohlas Jantarových očí byl mimořádný, stěžij byste v tomto

tisíciletí našli recenzovanější dílo. Kniha do té míry vyčnívala nad obvyklou českou žánrovou literaturu, že bylo takřka nemožné ji přehlédnout.

Další díly již samozřejmě nepůsobily jako naprosté a nečekané zjevení, ale díky tomu, jak rozšiřovaly autorčino universum a prohlubovaly charaktery postav, je Akademie science fiction a hororů pravidelně oceňovala a hlavně je čtenáři kupovali, četli a dožadovali se pokračování.

V zájmu uchování jejich duševní pohody založila autorka na Facebooku fórum, kde se je snaží informovat o svém psaní a průběžně je udržovat v naději. Pro nejzanícenější fanoušky udržuje diskusní kroužek na NY-Xu, kde se svěřuje i s detaily své práce, které by bylo obtížné vysvětlovat širší veřejnosti. V neposlední řadě se tu dozvíte o podpoře, kterou má v chápatícím manželovi a ve třech dcerách.

Mycelium je v bezmála čtyřicet let budovaném autorčině argenitovém vesmíru, který tak vyrůstá z podhoubí tvořeného řadou povídek, novel a románů,

nádherně tvarovanou plodnicí, nad kterou každý zůstane s úžasem stát.

ZR

Science fiction šedé eminence

Vladislav Surkov je možná nejmocnější muž, o kterém jste v životě slyšeli. Surkov je blízkým rádcem Vladimira Putina a v mnoha ohledech se stal architektem dnešního politického světa plného zmatků, dezinformací a dvojznačností. Je známý jako „šedá eminence“ a významně se podílel na zabezpečení dlouhé vlády Vladimira Putina a na změně směřování Ruska po studené válce od prozápadní demokracie k expanzivnímu autoritářskému režimu. A také píše science fiction.

Dohledat přesné životopisné údaje o Surkovovi je poměrně obtížné, což jen zvyšuje auru tajemství, která ho obklopuje. Narodil se v roce 1962 nebo 1964 ruské matce a čečenskému otci. Po narození se jmenoval Aslambek Dudajev, což je čečenské jméno, které si poté změnil na Vladislav Surkov. Byl bystré dítě; přestěhoval se do Moskvy, kde začal studovat metalurgii. Studia však nedokončil, protože přešel na uměleckou školu, kde se věnoval divadelní režii. Přestože divadelní zkušenosti Surkova ovlivnily při tvorbě jeho politické strategie, studijní program opět nedokončil a po třech letech zanechal studia. Ještě během perestrojky a glasnosti se Surkov zapojil do rozvíjejícího se podnikatelského světa. Komunismus se začal hroutit a rodící se generace kapitalistických elit se chystala převzít vládu nad Ruskem. Surkov se pohyboval na špičce této transformace. Některé verze příběhu o Surkovových počátcích uvádějí, že pracoval jako osobní strážce oligarchy Michaila Chodorkovského, než byl posléze povýšen. S určitostí však víme, že na sklonku komunistické éry pracoval pro Chodorkovského jako reklamní agent a podařilo se mu protlačit přes sovětskou cenzuru jedny z prvních televizních reklam. Úspěch v reklamě tak Surkovovi pomohl dostat se k moci.

Koncem 90. let minulého století byla situace v Rusku špatná. Ekonomika se po neúspěchu kapitalistických reforem ocitla v krizi, prezident byl opilec a zemi vládla malá skupina oligarchů. Jako Jelcinův nástupce byl vybrán Vladimír Putin, bývalý agent KGB. Oligarchové se možná domnívali, že budou moci Putina, v té době neznámou postavu, snadno zmanipulovat, ale to se přepočítali. V době, kdy se Putin stal oficiálně prezidentem, Surkov již pracoval jako zástupce náčelníka Jelcino-

va štabu a následně přešel do soukromého sektoru. Se vstupem světa do nového tisíciletí měli Putin a Surkov sehrát klíčovou roli při transformaci Ruska.

Surkovovo působení ve funkci Putinova poradce se vyznačovalo rafinovanou manipulací s opozicí a nenápadným posilováním Putinova podílu na moci. Jeden ze způsobů, jak toho Surkov dosáhl, popsal dokumentarista Adam Curtis, který uvádí, že „Surkov udělal z ruské politiky nepřehledné a neustále se měnící divadlo“. Surkov se nechal inspirovat svým uměleckým vzděláním a usiloval o rozostření politické reality. Poskytoval finanční prostředky různým politickým uskupením, z nichž některá byla provládní a jiná protivládní. Patřily mezi ně například masově rozšířená antifašistická mládežnická organizace, ale i neonacističtí skinheadi. Dokonce podporoval politické strany, jako například komunistickou stranu, které se sice formálně vůči vládě vymezovaly, ale ve skutečnosti se jednalo o řízenou opozici. Díky podpoře široké škály politických subjektů se Surkovovi podařilo vytvořit politické divadlo, které upevnilo Putinův režim. Navodil atmosféru nedůvěry a postaral se o to, aby nikdo nevěděl, co se skutečně děje.

Surkov také podporoval nejasnosti ohledně svého života. V roce 2009 vyšel román *Околоноля* neboli *Blízko nuly*, který pojednával o Jegorovi, specialistovi pro styk s veřejností, který se musí stýkat s novináři, politiky a ruským zločineckým podsvětím. Kritika tuto knihu ocenila, ale její autor, Nathan Dubovitsky, zůstal záhadou. Až do chvíle, kdy vyšlo najevo, že Nathan Dubovitsky je prostě Surkovův pseudonym, založený na jménu jeho manželky. Surkov i nadále popíral, že by knihu napsal; nicméně ji opatřil úvodním slovem pod svým pravým jménem. V něm napsal, že: „autor tohoto románu je neoriginální Hamletem posedlý pisálek“, ale také, že „je to nejlepší kniha, jakou jsem kdy četl“. Takové protiklady jsou pro Surkova typické. Sepíše poloautobiografický román, vydá ho pod pseudonymem, z něhož je zřejmé, že je jeho autorem; a následně popře i potvrdí, že je jeho pisatelem.

Během Putinova třetího funkčního období se Surkov na určitou dobu politicky odmlčel, aby se vrátil ve velkém stylu. V roce 2014 byl Putinovým klíčovým hráčem na Ukrajině, kde organizoval tamní probíhající občanskou válku. Ukrajinské úřady tvrdí, že Surkov byl zodpovědný za nasazení odstřelovačů, kteří během lednového protestu na Euromajdanu zabíjeli demonstranty i policisty. Přestože by to odpovídalo způsobu jeho protivratné politické taktiky, Kreml toto obvinění popřel. Spojené státy za jeho účast v ukrajinské občanské válce zařadily Surkova na svůj sankční seznam. Surkov na to odpověděl: „Rozhodnutí washingtonské administrativy vnímám jako uznání mých služeb ve jménu Ruska. Je to pro mě velká čest. Nevlastním žádné účty v zahraničí. Jediné, co mě v USA zajímá, jsou Tupac Shakur, Allen Ginsberg a Jackson Pollock. Abych mohl obdivo-

vat jejich díla, na to nepotřebuji žádné vízum. O nic nepřicházím.“

V tomtéž roce Surkov vydal také vědeckofantastickou povídku s názvem „Bez oblohy“. Opět ji napsal pod pseudonymem a opět v ní okatě odkazoval na své skutečné povolání. „Bez oblohy“ začíná jednoduše. „Nad naší vesnicí nebylo žádné nebe.“ Následně se čtenář seznámí se dvěma rovinami příběhu, osobní a politickou. V osobní rovině příběh sleduje malého chlapce, jehož rodiče zemřeli během nějakého konfliktu. Nebe nad jejich vesnicí se stalo bojištěm a jeho rodiče byli zabiti padajícími troskami. Chlapce bitva zásadně změní. „Zemřeli. Já ne. Smrt se ovinula kolem jejich těl, ale na mne nedosáhla. Jen můj mozek byl zasažen její černou a dusivou přítomností. Něco se z mého mozku vyvařilo a vypařilo: třetí rozměr, výška.“ Hlavní hrdina od té doby vnímá svět pouze ve dvou rozměrech. Existuje jen délka a šířka, dobro a zlo, černá a bílá, lež a pravda. Je stále schopen vidět svou vesnici, ale bez oblohy. Na konci příběhu stane hlavní hrdina v čele politické revoluce, „vzpourey jednoduchosti a dvojrozměrnosti proti složitosti a lstivosti.“ Zda se mu to podařilo, zůstává nezodpovězeno.

V politické rovině se ale příběh zaobírá myšlenkami, které jsou aktuální i v dnešní době. Surkovovo působení na Ukrajině, používání taktiky hybridní války, „malých zelených mužičků“ a propagandy; to vše nachází svůj odraz v politice příběhu. Bitva, po níž zůstala vesnice bez oblohy, se odehrává během Páté světové války, která se od ostatních výrazně lišila. „Šlo o první nelineární válku. V primitivních válečných konfliktech devatenáctého, dvacátého a dalších století se obvykle utkaly pouze dvě strany: dva národy nebo dva dočasní spojenci. Nyní se však střetly čtyři koalice a byl to boj všech proti všem; nikoli dvou proti dvěma nebo tří proti jednomu.“ Koalice, dočasná spojení a střídání stran – to až děsivě přesně popisuje situaci na Donbasu.

Na rozdíl od minulosti již všechny strany nejsou motivovány snahou získat vítězství ve válce. „Některé národy vstoupily do války cíleně proto, aby byly poraženy. Inspiroval je při tom rozkvět Německa a Francie poté, co byly zničeny během druhé světové války.“ Prostřednictvím porážky tedy lze dosáhnout vítězství. V rámci nastínění budoucnosti válečnictví a mezinárodních vztahů si Surkov nemohl odpustit rýpnutí do západního progresivismu. Jedna z koaličních stran zakázala pojmy muž a žena, „protože sexuální rozlišení podkopává jednotu národa.“

Surkov v této povídce dokázal odhalit jádro ruské zahraniční politiky 21. století, a to díky britkému jazyku a spoustě fantazie. Prostřednictvím své spisovatelské vášně nám Surkov poskytuje neocenitelný vhled do ruského myšlení, přičemž vše odhaluje na ploše vědeckofantastické povídky. „Bez oblohy“ se dokonce dostala do osnov některých amerických armádních škol, protože objasňuje nejistou a neustále se měnící povahu moderního vojenství. Nebo možná ne. Možná je to celé fikce. Propaganda. Chytrá hra, která nás má přimět pochybovat o sobě samých. Protože u Vladislava Surkova člověk nikdy neví.

Petr Svoreň, jr.

Schválený bezpečný příběh

Adam Troy-Castro

Vítejte ve schváleném bezpečném příběhu.

V tomto bezpečném příběhu jsou postavy zaručeně sympatické.

Zaručeně dělají ta nejobdivuhodnější rozhodnutí.

Nic špatného se jim nestane.

Nikomu nezpůsobí nic zlého.

Ve světě kolem nich není žádné zlo.

Musí zdolat drobné překážky, které je nijak nenutí ze sebe vydat to nejlepší.

Všichni respektují všechny ostatní.

Všichni si zaslouží úctu všech ostatních.

Všichni jsou osvícení.

Nebudete se muset mračit nad čímkoli, co udělají nebo řeknou.

Nic z toho, co udělají nebo řeknou, nezpochybní vaše názory.

Všichni jsou krásní.

Ani jednou nebudete smutní.

Nebudete si dělat násilí, že byste o ně kdy pociťovali nežádoucí obavy.

Nebudete si muset dělat starosti s tím, co autor říká, protože si dal tu práci, aby vám to ta nejmoudřejší postava shrnula v okamžiku, který je bezmála dramatický.

Nemusíte se obávat žádné dvojznačnosti.

Žádná dvojznačnost tu není. Ve všem, co říká, má pravdu a každý se něco dozví.

Poselství, které vám chce předat, je zaručeně zcela nekontroverzní.

Jen špatný člověk by s tím mohl nesouhlasit.

V tomto příběhu nelze proti ničemu nic namítnout.

Tento příběh je vylíčen v jednoduchých oznamovacích větách, které od tečky nebude nikdy dělit víc než jeden dva řádky.

Všechny odstavce jsou krátké. Nejsou zde žádné metafory.

Přirovnání ano, ale protože to jsou přirovnání, jsou vám vysvětlena, takže si s nimi nemusíte lámat hlavu.

Nemusíte dávat moc pozor, abyste ten příběh pochopili.

Projde to bezbolestně.

Tento příběh je vystavěn dle vašich uvedených preferencí.

Je navržený tak, aby se vám líbil.

Nebojte se, že by se postavy na konci příběhu změnily.

Nebojte se, že vás tento příběh změní.

Tento příběh je zaručeně o ničem.

Užijte si ho.

Tuhle mikropovídku napsal před pěti šesti lety autor SF Adam Troy-Castro a připadá mi, že aspoň v anglosaském světě je pořád dost aktuální. Tak jsem vám ji přeložil. **Viktor Janiš**

I zde Amaričané objevují již objevené jako takřka vždy, když jde o věci totality, my víme své a ještě si pamatujeme:

Ententýky, dvě hmoždinky,
mladý člověk šel z metra.

Byl v čepici a obutý
a nic se mu nestalo.

Úvaha nad starými televizními seriály

Technologie se zdokonalují přesně dle přírodního zákona, ještě možná neobjeveného, a některé filmy jako by následkem toho vývoje mizely z očí mladistvých diváků až do nejzazších propadlišť dějin. Divu není. Brilantně jsou dneska zacloněny svými vlastními remaky. A adaptace klasických románů jsou trumfovány adaptacemi již technologicky stonásobně dokonalejšími. „Ach jo,“ brouká si pitomý nostalgik. Dobrá, ale nic to přece nezmění na tom, že ráj prastarých televizních seriálů nezmizí beze stopy v úplné prázdnotě. Nezaniká! A jistě, není důvodu dnes, roku 2021, shánět tyhle nedokonalé pseudo-klenoty z éry před vynalezením digitálních triků, ale byla by chyba zapomínat, že klasické a ještě nedigitální triky fungovaly. Mnohé nejsou k zahození, tak jako ani ne původní verze dotýčných příběhů, a jen to při sledování chce víc lásky a tolerance; takzvaně *campového* přístupu. Nosíte takový po kapsách? Anžto ne zdaleka každý disponujeme vstřícnou vlídností a schopností přimhouřit oko, cenit i klady mezi vícero záporů. V následujícím povídání mám ovšem na mysli výhradně **televizní seriály**, a to navíc jen ty žánru fantasy a vědeckofantastického. „Seznam“ nebude zcela vyčerpávající, kdepak, ale plánované úvaze by snad stačit měl!

Snad prvou podobnou sérií tohoto fascinujícího typu stvořenou pro „magické bedýnky“ byl **Kapitán Video**. Ve Spojených státech ho začali vysílat už roku 1949, tedy jen rok po únorovém převratu u nás. Běžel do roku 1953, ale nyní se kvůli doplnění souvislosti vraťme o dvacet let.

To sice ještě televize v masovém měřítku neexistovala, ale seriály už dávno. Nejen ty v časopisech. I ty na plátně. V ranku fantastiky se pak jedním z prvních stal **Flash Gordon** (1936, <http://www.youtube.com/watch?v=B707Ava4wrY>), dodnes fascinující výtvar. Má třináct dílů, takže jste museli třináctkrát za sebou do biografu. Komiks, který byl jeho předlohou, později u nás vycházel v časopise *Ohniček* pod titulem **Rex Star**. Objevily se tam pouze dvě – víceméně námátkou vybrané – série; ale zpět do Ameriky let třicátých.

Co tam tehdy následovalo? Samozřejmě ještě **Buck Rogers** (1939, 12 dílů), nicméně i tehdejší trikové možnosti se staly příčinou toho, že dnes tyto kosmické fantasy působí naivně. Ostatně tak naivně působily už tenkrát a jistě byli i fajnšmekři, co dali přednost knize. Totéž platí pro začátky televize.

Nu, a v časech, kdy jsme v naší milé kotlině budovali komunismus za zpěvu Kohoutovy písničky *Zítřka se bude tančit všude* (ze stejnojmenného barevného spektaklu), na Západě už běžel v televizi **Hvězdný kadet** (1950–1956) podle stejnojmenného románu **Roberta Ansona Heinleina** (1948, česky teprve 1996).

Trochu jiná kategorie fantastiky mezitím rašila z papírových stránek komiksů, ale do televize přeběhla přes pomyslnou hranici médií jakbysmet. **Supermanova dobrodružství** (1951–57) to tak dotáhla na 104 dílů a o dekádu modernější, extrémně barevný **Batman** (1966–68) byl vloženo komediální. Ta následující dekáda pak náležela seriálu **Spiderman** (1977), ale nepředbihejme a zpět do časů, kdy ještě Britové žili (šestidílnou) ságu **Quatermassův experiment** (1953, <http://www.youtube.com/watch?v=Lln3FaVPuR4>).

V Anglii, připomeňme v té souvislosti, vždycky mívali radši souvislé, byť na díly rozčleněné seriály, zatímco za Atlantikem preferovali cykly samostatných, sevířených epizod.

Za další se Ostrovy vyznačují menší dávkou puritánství a do třetice lze říci, že tíhnou k postkatastrofismu, což už není jen věc televize, nýbrž záležitost celého sci-fi žánru. Příkladem podobné antiutopie je série **Přeživší** (1975–1977).

Seriály také, jak víme, často vznikají rozdrolením úspěšných filmů: a takovými byli už **Přátelé z onoho světa** (1937, v originále **Topper**), když se rozplizli v 78 epizod let 1953–54.

A ještě působivější – a kvalitnější – film kin – s motivem časového posunu – **Život je krásný** (1946) byl pro změnu přetaven do kýché **Dálnice do nebe** (1984–88).

I **Planetu opic** ostatně potkalo cosi podobného – a rozpouštěla se v další a další filmy. Na úspěšně trháky kin navázaly zas televizní seriály **Starman** (1986–87), **Poltergeist** (1996–99) či **Highlander** (od roku 1992).

Předchůdcem potterovek zase byly seriály **Čaroděj Mandragora** (USA 1954) o „Fakultě kouzel“ a do jisté míry i britské série **Sovi služba** (1969–70) a **Čaroděj Čárytuk** (1970–71). A jak dobře víte, i paranormální **Akta X** (vysílaná od roku 1993) předcházela bezvadný seriál **Jeden krok za** (1959–61), který následovala ještě slavnější okultní série **Kolchak** (1973–75, www.youtube.com/watch?v=Xf10m6U8IE).

Nu, a jsme u **Zóny soumraku** (1959–64, <http://www.youtube.com/watch?v=NzIG28B-R8Y>). Možná se na ni pozapomnělo, aspoň na nějakou dobu, ale znovu má fanoušky a jsou často velmi mladí. Můj třicetiletý synovec dostal darem výběr toho nejlepšího ze **Zóny** a nevychází z údivu. To nakonec ani já. Tyto televizní filmy jsou poměrně krátké a brilantně udělané. Naprostou klasikou zůstává třeba příběh ženy se zafačovanou hlavou. A jistě, někdo namítne, že se podobná historika dá dovyprávět na stránce. OK. Ale oceňme filmovou rafinovanost toho majstrštyku. Je to horor, je to sci-fi, je to dystopie. Je to VŠECHNO. A **Zóna soumraku** má 156 dílů. Takových padesát (nejméně) dodnes za vidění stojí. I kvůli neopakovatelné atmosféře, kdy do filmů vstupuje vypravěč.

Kdo by pak neměl rád známý začátek filmové verze toho seriálu, kde se dva Američané řítí ve voze noční silnicí, když jim zničehonic zkolabuje magnetofon? Pak...

Ale do světa science fiction! Na první řadu ságy **Star Trek** (1965–69, 78 dílů) ani ta slavná **Zóna soumraku** (s nezapomenutelnou znělkou) nemá. A jsou i další krabičky plné záhad, tajuplností a mámidel. Třeba **Blakeova sedma** (1978–81, <http://www.youtube.com/watch?v=y43FCDxu0QI>). Má 52 dílů a stejně jako **Star Trek** inspirovala zakládání fanklubů.

Nebylo by ale fér tu ignorovat i (dětinštější) seriál **Pět dětí a To** (1951). Sice měl jen šest dílů, ale je podle klasické knihy (1902) Edith Nesbitové vydané prvně jen dva roky po **Čaroději ze země Oz**. České vydání *Pět dětí a skřítko* z roku 1999 je sice pořád totéž, ale nemohu si pomoci, přišlo pozdě.

Možná je tomu tak i s Narnií. Byli jsme odříznuti od toho světa a nedoléhá k nám. **Lev, čarodějnice a skříň** je přitom již seriál z roku 1967, má 10 dílů.

Z osvědčeného klasika H. G. Wellse vyšla pro změnu série **Neviditelný** (1975) a také **Válka světů** (1988–90). Seriál **Duch a paní Muirová** (1968–70) se inspiroval povídkou *Strašidlo cantervillské*. Seriál **Snový svět Waltera Mittyho** (1969–70) adaptoval povídku humoristy Jamese Thurbera (1894–1961) a četné klasiky si

vzala na paškál i *Noční galerie* (1969–73). Zaujaly ve své době *Velké duchařské příběhy* (1960–61) a taky fantastní cyklus *Thriller* (1960–62, <http://www.youtube.com/watch?v=H4D8NSlHQU>) uváděný osobně Borisem Karloffem. Sérii *Cesta mimo* (1961) o čtrnácti částech zase vždy osobně zahajoval spisovatel Roald Dahl (<http://www.youtube.com/watch?v=4mv3PFLPuyl>). Ale spějme dál. Na ještě mladé herečce Sally Fieldové stály sitcomy *Létající jeptiška* (1967–68, 82 dílů) i *Divka s čímsi extra* (1973–75). *Mstitel* (1961–69) byl ještě pověstnější seriál. Podobně tomu *Ztracení ve vesmíru* (1965–68). Pitoreskní *Wild Wild West* (1965–70) byl seriálem „s tím kovovým pavoukem“ ([youtube.com/watch?v=pYCgq8q90fw](http://www.youtube.com/watch?v=pYCgq8q90fw)), ale dnes už mladí znají jen pozdější film. Seriálového předchůdce mají přítom dokonce i snímky o Robocopovi, a to v sérii *Muž za šest milionů dolarů* (1973).

Co se týká rekordů, tak nejdelším fantastním seriálem se stal *Doktor Who* (1963–89), a jak připomíná encyklopedie, výkřiky robotů Daleků „exterminovat“ vydávala nejedna generace britských dětí (<http://www.youtube.com/watch?v=mgZzCrpqT5E>). V bývalém Československu by to šlo srovnat leda se strojevo recitovaným sloganem „ně-mam v pro-gra-me“ (http://www.youtube.com/watch?v=lsgeW_8i0Y4) vydávaným Majkou z Gurunu v Borovičkově seriálu *Spadla z nebe* (<http://www.youtube.com/watch?v=Twdsb0JHFYI>), který byl natočen podle jeho vlastní knihy (1967).

Další svěbytnou kategorií seriálové fantastiky představovala *Addamsova rodina* (1964–66, 64 dílů) – a jen dodejme, že ona ve svém čase železnou oponou prorazila. I když ne všemi díly a žádný podobný osud určitě nepotkal její plagiát *Munsterovi* (1964–66), který má dokonce 70 dílů. A bohužel ani ne sérii *Hromoví ptáci* (1965–69). Oproti tomu tu neprodleně odvysílali fan-

taskního *Robina Hooda* (1984–86), ozvláštěného hudbou skupiny Clanned. V titulní roli se v *Hoodovi* vystřídal dva k nerozeznání si „podobní“ herci: Michael Praed a Jason Connery. První byl, jak si snad vzpomínáte, tmavovlasý, ten druhý blondák.

Dalo by se pokračovat v povídání o starých seriálcích ještě notnou chvíli, ale lepší bude se na ně podívat. Osobně jsem pak měl vždycky slabost pro *Knight Ridera* (<http://www.youtube.com/watch?v=8F1rmgUrTGc>) natáčeného od roku 1983. Oproti tomu kvalitativně rozkolísané mi přijdou *Úžasné příběhy* Stevena Spielberga (natáčené od roku 1985). Nepochybně přesto obsahují zcela fascinující díly. Třeba ten s Costnerem o letci, který ve stresu dokreslí podvozek pod letadlo odsouzené k záhubě. A sága o Indiana Jonesovi? Inspirovala seriál *Lovci pokladů* (od roku 1999), ale samozřejmě existuje i *Mladý Indiana Jones*, ve kterém osobně preferuji díl o Draculovi.

A jak seriál střídá seriál, bezděky jsme se prokopali až do časů digitálních efektů, které mě co se televizních seriálů týče poprvé překvapily v *Herkulovi* (1994–99). Je to jen takový moment, a přece či právě proto mi nevyjmí nikdy z paměti. Pustil jsem televizi a znuděně Herkula sledoval. Tu tam došlo na ohromující digitální efekt. Koukal jsem jako spadlý z višně a povídám si: „Kryndapána! Tak to abych se teď začal vedle filmů koukat i na seriály. Jinak mi hodně uteče.“

No, ale zvykl jsem si brzy. Ostatní už přede mnou. Diváci vyžadují pořád víc, na tom je dost pravdy. A kde to skončí? Kdo ví. Třeba i nostalgii.

Možná právě návratem do divadelních kulís plné papundeklové poetické krajiny kašírovaných Flashů Gordonů.

Jen to už bude generováno digitálními triky. **Ivo Fencel**

Dočkáme se posledního dílu eposu o Myceliu?

Celá republika napjatě očekává, zda první dáma české literatury oznámí poslední díl své ságy

Doyenka české literatury Vilma Klímová Kadlecková dnes slaví významné životní jubileum. Její fanoušci, mezi něž patří většina českého národa, proto netrpělivě očekávají, zda tuto příležitost využije k oznámení vydání posledního díla jejího cyklu *Mycelium*. Toto mimořádné dílo je svým rozsahem srovnatelné u nás snad jen s F. L. Věkem a ve světové literatuře třeba s hledáním ztraceného času či velkými čínskými romány.

Napětí se zvýšilo poté, co minulý týden Poslanecká sněmovna jednomyslně schválila rezoluci, již autorku „srdečně a se vším respektem“ požádala, aby své dílo dokončila co nejdříve. K té se od té doby přidala řada významných státních a kulturních činitelů.

V očekávání jejího oznámení pak již několik dní obléhají okolí její honosné malešické vily stovky fanoušků. „Čekám tu již tři dny, dokonce jsem paní Klímovou dvakrát zahlédl při zahradních pracích“ sdělil nám nadšený fanoušek Zdeněk Rampas, který si před vilou postavil stan s kempingovým stolem.

Přestože věrní fanoušci čekali na dokončení posledních dílů osm let, zvítězila tím v nevyhlášeném závodu s G. R. R. Martinem, který slibovanou sedmidílnou ságu *Píseň ledu* a ohně začal psát již před třiceti roky a dodnes odevzdal prvních pět dílů, kdežto české autorce by tak stačilo k dokončení série pouhých dvacet let, které uplynuly letos v červnu.

Pracovat na původně pětidílném cyklu začala totiž právě před dvaceti roky, z části pod vlivem událostí z jedenáctého září. V roce 2013 po několika letech hledání dostatečně odvažného a – jak se později ukázalo – i trpělivého nakladatele vydala v Argu první díl *Mycelia Jantarové oči*. Tak se původně měla jmenovat celá sága, souhrnný název napadl výtvarníka Tomáše Kučerovského, který k dílu přispěl sadou kongeniálních obálek.

Ohlas Jantarových očí byl mimořádný, stěželi byste v tomto tisíciletí našli recenzovanější dílo. Kniha do té míry vyčnívala nad obvyklou žánrovou literaturu, že bylo takřka nemožné ji přehlédnout.

Další díly již samozřejmě nepůsobily jako naprosté a nečekané zjevení, ale díky tomu, jak rozšiřovaly autorčino universum a prohlubovaly charakter postavy, je Akademie science fiction a hororu pravidelně oceňovala a hlavně je čtenáři kupovali, četli a dožadovali se pokračování.

I pokud by se autorka neodhodlala oznámit dokončení své ságy dnes, není vše ztraceno. Podle informace, kterou nám poskytl ředitel PR týmu autorky, chystají nadšení Pražané autorce na sobotu 26. velkolepou oslavu. Oznámení posledního dílu bychom se tedy mohli dočkat případně zde.

Josef Krasoslav Chmelenský

Dopis dědičky

Našla jsem ve starých novinách, tyhle věci se ještě dají najít na půdách a tak, i když dneska je to zakázané, já to taky nikomu neřekla, ale jsem příbuzná s Gretou, fakt s Tou Gretou, není to úžasný? Jsem nějak příbuzná s Gretou, ono je to přes nějaká kolena, sestřenice a tak, ale stejně, takový štěstí jsem vůbec nečekala. Ona je u nás na vsi úplně nejužasnějším člověkem, no, vemte si to, nobelovka, čestná předsedkyně OSN, prezidentka Výboru pro integraci migrantů, mluvčí Panelu pro boj proti oteplování planety, a já, obyčejná Greta, která žiju v obyčejné a běžné švédské vesnici, jsem její příbuzná! Řekla jsem to mámě, ono jí to ale nepřekvapilo, protože to už věděla, ale řekla mi, že je to úžasný, jasně, ale že o tu radost se budeme stejně radši dělit jenom doma, mezi sebou, že sousedi to taky nemusí zrovna vědět, že by nedělalo až takovou dobrotu to všude vykládat.

No, nevím, rodiče jsou většinou hloupý a už vůbec nejsou revoluční, ale já mám mamku docela ráda a nechci, aby se jí třeba někdo smál, že mi něco nepokrokově zakazuje. Protože my tady, v naší vesnici, jsme rozhodně hodně pokrokový.

Třeba, namátkou, máme tady fakt šikovný lidi. Třeba ty elektromobily, s těma se dá udělat spousta užitečných věcí. Chytrý lidi třeba přišli na to, že se dají použít na dopravu jídla. Samozřejmě se z nich musejí napřed vyndat ty baterky, jsou hrozně těžký, ale potom se dají tlačit, když je dost lidí, a naloží se do nich plodiny. Ty baterky už jsou starý a nový se nedělaj, to je přece zakázaný. Nový baterky nejsou, ale to je přece jasný, když jsou zakázaný.

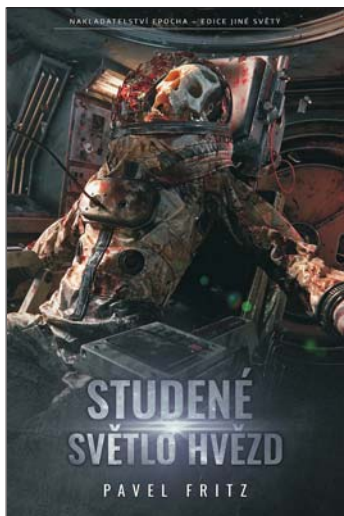
Jenomže máme vychytaný mlýn na kúru a kopřivy. Protože většina z těch stovek fotopanelů ještě fungujou. Takže máme spoustu elektriky, fakt spoustu, hlavně v létě, což je chytrý, protože v létě rostou kopřivy. Jim se právě moc daří ve stínu těch panelů, což je skvělé, protože ten mlýn z nich vyrobí bezva mouku. Některý z těch panelů už nefungujou, ale to nám vůbec nevadí, protože v celý vesnici a v okolních polích je jich tolik, co házejí stín, takže kopřivy krásně rostou, takže o mouku,

pochutiny a koření máme postaráno, protože šikovní mlynáři všechno co potřebujeme pro nás připraví. Takže ani nepotřebujeme nový panely, stejně ty fabriky, co je vyráběly, jsou zakázaný, takže je to snad každému jasný, ne. V pondělí na rozdělavně potravin je úžasná atmosféra, každý si odnáší svůj příděl s radostí.

Je to skvělé, hlavně proto, že už nemusíme trápit a zabíjet zvířátka, protože ty jsou taky zakázaný, tak jsme je slavnostně všechny pobili, mám z toho radost, že už je netrápíme. Ale stejně, jedna věc mě moc mrzí, byli tady přátelé, bylo jich asi pět set, bydleli v zakázané továrně na nějakou plastovou hnusárnu, ale my jsme jim to tam s přispěním dotací hezky upravili, měli to tam hezké, mrzelo mě jenom to, že neuměli vůbec švédsky, takže jsem si s nima moc nepovídala. Pak byli trochu naštvaní, protože jim z města, nevím proč, přestali vozit jídlo a cigarety, takže se, podle mého názoru, trochu unáhleně, zvedli a šli do města. Vždyť mi tady máme dost kopřiv, rádi bychom se s přáteli podělili. Je mi smutno, protože nevím, jak to s těmi chudáčky nakonec dopadlo. Od té doby, co odešli, nikdo už z města nepřišel, aby nám o jejich těžkém údělu sdělil nějaké informace. Jenom z toho důvodu mě mrzí, že je zakázán rozhlas a televize, protože osud těchto bratří mi leží na srdci.

Ale jinak se nám žije skvěle, radost mi v tomto týdnu jenom zkalila věc, že máma mojí kamarádky Gudrun před týdnem umřela na slepý střevo. Samozřejmě, naši mlynáři mají na tuhle nemoc z kopřiv léky, ale ta Gudrun máma chtěla jak pomínutá do nemocnice, i když mohla vědět, že jsou už dávno zakázaný. Tady už nejsou žádný hlupáci, kteří by věřili na takové zpátečnické věci, Gudrun máma byla poslední.

Taky jsme se s chlupci zařekli, že se tady už nikdy nenarodí žádný dítě, protože nade vše milujeme naší domovskou planetu. Panebože, teď jsem se trochu upsoukla, snad to nikdo neslyšel, mamka by musela do obecní pokladnice zaplatit kilo kopřivový mouky. **Jan Kačer / Neviditelný pes / 21. 8. 2019**

Pavel Fritz: Studené světlo hvězd

Deset syrových příběhů z mrazivého vesmíru, s jejichž hrdiny byste neměnili.

Čtyři jsem znal z předchozí sbírky *Archa zrůd*, ale vůbec mi nevadilo přečíst si je znovu, jednak ani paměť už není co bývala, ale navíc je tyhle kousky zkrátka radost číst.

Další tři může důkladný knihomol znát z XB-1, ale nejspíše vyšly v číslech, které jsem zapoměl otevřít, takže šest prací pro mě bylo lahůdkovou novinkou.

Roky naší lásky do hloubky promýšlejí koncept nesmrtnosti přenesením myslí do elektronického zařízení. Úroveň místy až Eganovská, najdete i pár věcí, které Egana nezapadly, ovšem on své texty psal skoro před třiceti roky.

V *Mrtvých od Krakenova moře* autor spojuje dva žánry, které mu jdou nejlépe, SF a horor, takhle pojatá duchařina ukázala, že i dnes lze přijít s originálním nápadem.

Za vrchol sbírky považuji delší novelu *Kam plují armý*, takhle si představuji svět komplexní space opery, včetně dokonalého galaktického konfliktu vedeného ve více univerzech najednou. Snad jen závěrečné bojové scény mi přišly trochu dlouhé, ale píší je tak všichni, takže o ně asi čtenáři stojí. **ZR**

Pavel Fritz: Studené světlo hvězd, Praha 2021, Epoque, edice: Jiné světy, Fantastická Epoque, ilustrace/foto: Luis Lara Osorio, autor obálky: Lukáš Tuma, 520 str., 359 Kč

„Ještě lepší“ dějiny Česka

Motto

„Ostatně v zemi s vyspělým systémem parlamentní demokracie se bez odposlechů a sledování veškeré pošty a zejména elektronické korespondence nedá úspěšná mezinárodní a vnitřní politika dělat ani dnes.“

***

„Problém“ s variantními dějinami světa osobně nemám, s chutí podobné příběhy louskám. Ale souběžně chápu, v čem tu problémem tkví. Jistě i vy. Valná část mladých 21. století se bohapustě a snad i hédonisticky nezajímá o historii. A tak moc ji děje dějin neinteresuují, pro tyto lidi je jednoduše nemožné jakkoli srovnávat to, co být mohlo, s tím, co bylo.

Je tu ale ještě jeden oříšek pro rozlousknutí. V tom, že my nikdy přesně nevíme, „co bylo“. A jak napsal již Friedrich Nietzsche, „nejsou fakta, ale jen interpretace“. Tak a tímto pádem ani není ryzích, pravdivých dějin, nýbrž existují jen jejich výklady. Ty jsou někdy spíš výkaly!

Povšiml si toho také spisovatel Jiří Macoun a pochopil, že svým dílem o paralelní historii sám reaguje už jenom na VÝKLAD ČESKÝCH DĚJIN. To ovšem bohatě stačilo, když umně budoval svou víc než třísetstránkovou práci *Ještě lepší dějiny Česka* (2021).

Jiří Macoun sám je přitom a mimo jiné přesvědčen, že kdyby se do roku 1936 povedlo poslat Hitlera alespoň na tři týdny do Spojených států, k druhé světové válce by nedošlo. Proč? NSDAP by pochopila poměr ekonomicko-technické síly obou zemí. Jiří Macoun se možná v tomhle ohledu plete, možná nikoli, každopádně ale ve své knize tu myšlenku cituje pod čarou, a to s odkazem na... Ano, tutéž stránku, kde je citace otištěna.

Dílo, jež svou obrazotvorností stvořil kdesi v Budějovicích, je pak jakýsi populárnější pandám k několika obdobně se rozmachujícím pracím plzeňského autora Jana Drnka či k odborně historické knižce historika Jana Tesaře *Mnichovský komplex* (adaptované Zelenkovým filmem *Ztraceni v Mnichově*); jenže Macoun řádky prošel esencí vytaženou i ze *Švejk*a, ale i třeba tradice husitské. Nebojí se pustit fantazii na špacír, a ač zrovna to mám za samozřejmost, vbrzku žasneme, že jsme nuceni také dost přemýšlet. Ne každá ze zdánlivě absurdních legrací je totiž nemožná. To vše se vážně mohlo stát. I takový mohl mít tento stát vývoj. Srdcem Macounovy blasfemie přitom zůstává období druhé světové války. Ale i vše symptomatické, co se od tohoto konfliktu odvíjí vpřed i nazpět v čase.

Jak uvádí autor již úvodem, je si prý vědom, že už „matematicky“ umíme modelovat všelike přírodní procesy. I modeluje – obdobně – i to, co se mohlo v naší kotlině taky dít už od chvíle, kdy „prasklo“ staré Rakousko. Píše i nepíše přitom dystopii. Píše cosi, co se až nepochopitelně stává... Ano, silně růžovou utopií. I když s výhradami. Ale autor je schopen věrohodnosti a zůstává optimistou. „Myslí to vážně“ a současně ne natolik vážně, aby nebyla šance vnímat jeho dílo co solidní parodii. Na to, že tomu i tak bude, upozorňuje už úvodní motto alias výrok ústředního fiktivního vůdce: „Všichni úspěšní politici byli buď nesmírní zmetci nebo vyšinutí blázni. Já jsem dokonalým spojením obého.“

Jak dále Macoun tvrdí, „sružení KYBERMANTIE“ složené z historiků i sociologů zrovna jako z kybernetiků a matematických analytiků se neformálně ustavilo již v lednu 2014. Tým tehdy sestavil „historiograficky konzistentní model“ a jeho prostřednictvím zkusil odhalit „dosud netušené“ souvislosti ovlivňující vývoj české společnosti. Ve hře přitom zůstalo i přesvědčení některých z nich, že „chod dějin formují především události, které se nestaly“, což je ovšem spíš bonmot. Experiment tak jako tak totálně selhal, jak Jiří Macoun přiznává, a „historická simulace se poměrně brzy po roce 1918 začala odchylovat od známého průběhu dějin. Posléze dospěla k virtuální skutečnosti naprosto odlišné od nyní neladné současnosti. Ale krach projektu přinesl velmi překvapivé poznatky, pro které se sružení rozhodlo svůj kybernetický výzkum publikovat, a simulace, označená pak členy sružení termínem PINK, ve výsledku zobrazuje Čechy a Moravu jako země, které netušeným způsobem rozkvetly...“

Model ovšem nastolil i následující palčivou otázku: CO tedy mělo proběhnout jinak a jak, abychom se dnes měli lépe? Anžto ničím nezaplášíme tu prostou realitu, že za Rakouska byla na našem území plus ve Vídni životní úroveň nejvyšší v říši. Nelišila se ještě tenkrát od poměrů v Německu. S osamostatněním Československa ale došlo ke stagnaci. Pak... Macounova kniha má 48 následujících kapitol neboli více i méně „růžových simulací“:

1. Československá diplomatická krize 1918 – 1938
2. Teorie a praxe státních převratů po velké válce a útok do Slezska
3. Vojenské přípravy průmyslového Československa
4. Co neodhalila kyprá Brunhilda a s čím přišli čeští humanisté po výzvěděch (Československo válečným štvárcem, Zelený plán)
5. Kdopak namydil československým demokratům schody k autoritativnímu předpekli
6. Pod pokličkou kuchyňského kotle všeobecně praktické politiky
7. Zorný voják Jan Masaryk a jeho vliv na zahraniční politiku Československa v září 1938
8. Útěk nejlepší cestou k politickému vítězství a pět plánů prezidenta republiky (Křupan gentlemana neurazí)
9. Tiše a po špičkách k opravdu plné bojové pohotovosti
10. Velcí bezmocní a vojín Jan Dílek, chmaták všeho schopný
11. Naše historicky podmíněná justiční svéráz a proč je vhodné usmrtit vlka včas

Citujme z této kapitoly! „Exekuce vykonána neprodleně. Edvard Beneš byl defenestrován bez patrných známek odporu z okna hradčanského paláce a po dopadu na kamennou dlažbu podlehl četným těžkým zraněním zejména lebky.“ A opět citujme: „Jan Kaštera se nevzdal a své spasitelské úsilí mravní sebeobrody napřel do konání dobrých skutků. S velkým zánícením urputně tahal plné nákupní tašky vinohradským spoluobčankám bez rozdílu věku i do nejvyšších pater na tehdejší dobu velmi moderních, ale výtahem zhusta nezapátrných činžáků, a aby byl schopen při posledním soudu průkazně doložit své dříve v mysli kdesi zastrčené lidumilství,

důsledně si veškeré skutky zaznamenával do sešitu vybarvováním žlutých čtverečků pro příslušný den a druh chvályhodného činu (modlitba, dobrý skutek, slušná mluva, láska k bližnímu atd.). Tato Kašterova metoda barevného zápisu způsobného chování uchvátila jeho o rok mladšího spolužáka z měšťanky Jaroslava Foglara, rovněž z Vinohrad, a aniž by se to Kaštera někdy dozvěděl, stal se prostřednictvím jmenovaného spisovatele známým příkladem nejspřávnějšího hocha pro celé generace čtenářů. Postava Mirka Dušina alias Jana Kaštery napsaná „Jestřábem“ podle budoucího pohusitského bouřilváka poprvé nepřeslechnutelně promluvila k chlapcům v listopadu 1938 a modrooký blondýn (a na první pohled árijec) Jan Kaštera/Mirek Dušin uchvátí prostřednictvím komiksových bublin čistotou duše i skutků těsně předválečné, válečné a nejméně jedno poválečné pokolení hochů i dívek.

Jaroslav Foglar byl ovšem nucen některé realie ze života tohoto školáka uzpůsobit tehdejšímu společenským okolnostem. Naprosto pominul spolužákovy prvotní zabíjäcké choutky, o kterých vůbec nevěděl, a Žlutému životu změnil v období vypjatého evropského antisemitismu barvu.

Z vůle autora scénáře komiksu nahradila tehdy v chlapčeské dobrodružné literatuře společensky velmi toxickou žlut neutrální a dodnes všeobecně známá barva Modrého života.“

12. Kudy sem, tudy kam či snad asi lépe Tamtudy z bryndy ven
13. Lítý souboj čerstvých nul a libě vonný přípitek na odvalu (Generálská vzpoura, Kolowratský dýchánek)
14. Neskonale svévolné samopovolání parostrojního inženýra k vedení mechanizované války
15. Jak a čím dotlačit čistou pravdu k nespornému vítězství („Převrat v Praze zaskočil nejen Führera, ale i veškeré tajné služby říše. Přípravy generála Slezáka ke vzpouře unikly pozornosti německých agentů...“)
16. Poskok prohnílého imperialismu a krvavý pes kontrarevoluce
17. Z domu do války, z boje na pivo od ledu a poklusem zpátky na pozice (Ceskcha fojak)
18. Česká buхта pro předsedu velké fašistické rady
19. Postdemokratické pouliční hrátky a do holportu s čerty
20. Zelenavý pohled magického oka a jiné kratochvíle generálů v civilu
21. Působivé prostředky autoritářské diplomacie Direktoría národní spásy
22. Celoplášřová kulka pro direktora a den pracovního klidu pro lid
23. Úplný výčet hříchů československé parlamentní demokracie 1918–38 (Válka Československa s Polskem, Porážka československých vojsk od rudých Maďarů, Revolty potlačené kulomety, Největší korupce na světě a daň na uhli)
24. Vůdcovy značně velké pochybnosti a čerstvá mrtvola pro Heydricha (Mnichovská dohoda o přátelství a vzájemné pomoci)
25. Pohříchu neveselá doba národně pospolitého Česko-Slovenska (Všední dny diktatury)
26. Za skvělou budoucnost národně socialistické Evropy a věčné přátelství bratrských národů

27. Těšínský incident a jeho neblahé následky pro zbytek Polska („Nedůvtipný útok na vysíláč v Glivicích byl Adolfem Hitlerem v plném rozsahu odvolán jako záměr říši neužitečný. Větší potupu Heydrich dosud v životě nezažil.“)

28. Nespanilá jízda Česko-Slovenské útočné vozby okolo Krakova do Lvova a Brestu (Česko-Slovenský blitzkrieg)

29. Výpad 1. čs. motorizované armády generála Procházky do Flander a jiná skvělá vítězství na západní frontě (Zbraně Finsku...)

30. Dvaadvacetikarátové pozlátko a žulový roadster pospolitního diktátora (Pancéřová divise Francouzů rozdrčena!)

31. Heydrichovo kladivo na české židy, Himmlerovi bujni plemenci a pozoruhodná příhoda z kazaňského nádraží

32. Hitlerův plán Rudovous a debakl 1. motorizované armády armádního generála Prchaly (Boje u Lvova, Moskvy a Rostova)

33. Tak trochu osvobození sovětské Ukrajiny a kdo konečně naučil české podnikové hospodáře správně počítat (Výroba tanků v Čechách)

34. Lidová fackovací komanda tmelem bi-nacionální společnosti a velké množství chrabrých Čechů (Na Stalingrad!)

35. Dobyť Stalinova města a eskapáda vojska Direktoría národní záchrany na východě

36. Vyproštění šesté armády generála Pauluse a Hitlerův zničující levý hák

37. Úplné zmizení říšského experta na podvrtné operace Otto Skorzenyho

38. Příkladně dokonalá vypočítavost kybernetické simulace a nicotný vliv velké lásky na průběh světových dějin (v této sekvenci autor pracuje i s „bočním střelcem“ za plotem v Dallasu)

39. Hitlerova mocně neochvějná víra v konečné vítězství německých zbraní strachu a hrůzy (Zázračné zbraně Adolfa Hitlera a krach raketové ofenzívy)

40. Dokonale promyšlená sebezrada pro spásu vlastního kejháku a velmi vydařená švédská neděle

41. Nepříjemná pokremelská kocovina úplně a naprosto dokonale střízlivých spiklenců

42. Osudový boj jednoho statečného panzerfaustníka (Úprk Čechů, Rooseveltův skon)

43. Hurááá na prázdniny a jiné klíčky direktorů na útěku před právem vítězů pověsit každého z nich

44. Jedna exemplární veřejná poprava a evropské pořádky na americký způsob (v kapitole jde o Heidrichovu popravu a zažíváme též čtvrcení Česka po válce na zóny americkou, britskou, francouzskou a sovětskou)

45. Podivuhodně bezvolební počátek naprosto funkční české demokracie

46. Jak necelá miliarda poslala česká auta do Evropy a kam jely vlaky s uranem (Český tolar, Východopražská krize, Rumové povstání)

47. Neomarxistická korekce úspěšného hospodářského vývoje a proč byl rok 1968 zběsilým obdobím (Povstání pražského intelektuálního dorostu)

48. Česko Evropě a světu Evropa. Také svět Česku. Proč lze bosky chodit po oblázcích, ale na šterku ne.

Ivo Fencel

Jiří Macoun: Ještě lepší dějiny Česka. S ilustracemi autora. Vlastním nákladem. České Budějovice 2021. 330 stran

Jeden z nejtvrdošijnějších bludů historie

Přibližně před měsícem jsme si připomněli 107. výročí atentátu na arcivévodu Ferdinanda a sarajevský atentát též zahajuje čerstvě otevřenou expozici Národního muzea s názvem „Dějiny 20. století“. Bohužel, i v této expozici je atentát těsně spojován s vypuknutím první světové války a uváděn jako jedna z jejích příčin. Avšak toto tvrzení se nezakládá na faktech a je pouze bludem, jenž se tvrdošijně vtulouká do hlavy již čtvrté generaci Evropanů. Atentát na arcivévodu Ferdinanda byl maximálně účelovou záminkou, a kdyby k němu nedošlo, válka by stejně vypukla, neboť měla úplně jiné příčiny než násilnou smrt rakouského následníka trůnu.

Rozkolísání mocenské stability po roce 1900

Po napoleonských válkách se stala globálním hegemonem Velká Británie a skoro na sto let nastolila *Pax Britannica*. Její ekonomická a vojenská (námořní) převaha byla tak velká, že si mohla dovolit politiku *splendid isolation* a záměrně neuzavírat žádné paktů s jinými státy, které by ji nutily ke společeným závazkům. Od poloviny 19. století pokládali britští politici za hlavní hrozbu carské Rusko, které se přes Střední Asii tlačilo k Indii, a Francii, jejíž plány vytvořit v Africe západovýchodní pruh kolonií ohrožovaly britské úmysly propojit své africké kolonie od severu k jihu.

Kolem roku 1900 se však situace radikálně změnila. Mladé německé císařství dostihlo v produkci oceli a těžbě uhlí „dílnu světa“, tedy Velkou Británii, a tonáž jeho obchodního loďstva se blížila té britské. Německo též zažívalo demografickou explozi, mělo největší procento generace mladých lidí pod 20 let z celé Evropy. Britští politici si uvědomili, že jim vyrostl rival přímo na severomořském dvorku, a že už nejsou schopni čelit všem hrozbám ohrožujícím jejich postavení globálního hegemona. Proto Britové v roce 1902 opustili politiku *splendid isolation* a překvapivě uzavřeli pakt s japonským císařstvím. Diplomatickou řečí se zde Japonsku rozvazovaly ruce pro vytlačení Rusů z Mandžuska, za což mělo sloužit Britům na Dálném východě jako hlídací pes. To umožnilo Royal Navy stáhnout síly z Dálného východu a posílit domácí loďstvo v Severním moři.

V roce 1904 došlo k ještě senzačnějšímu obratu britské politiky, když „tradiční nepřítel“ Británie a Francie uzavřeli „Srdečnou dohodu“, v níž se obě země dohodly na dělbě afrických kolonií, neboť si uvědomily ohrožení společných zájmů ze strany císařského Německa. A světe div se, v roce 1907 se k dohodě připojilo i Rusko, když se podařilo vyřešit sporné otázky ohledně Střední Asie. Rusy samozřejmě též hnal strach z prudce se rozvíjejícího Německa, takže již sedm let před faktickým vypuknutím války existovaly v Evropě dva antagonistické bloky – Trojdhoda a Trojspolek.

Dreadnought, bitevní loď nového typu

Co doposud drželo Němce na uzdě, byla obrovská námořní převaha Britů. Nositelem námořní moci té doby byla obrněná plavidla s těžkou dělostřeleckou výzbrojí, určená ke svedení

generální bitvy v bitevní linii. Nazývala se bitevní lodě a jejich hlavní baterie sestávaly se čtyř dvanáctipalcových děl, nicméně valnou část palebné síly zajišťovala šesti- až osmipalcová děla sekundární baterie. Tyto obrněnce poháněly parní stroje maximální rychlostí kolem 20 uzlů, ale ta se dala kvůli reakcím suvných sil na ložiska udržet jen pár hodin, pak by došlo k neopravitelným haváriím pohonných strojů. Cestovní, trvale udržitelná rychlost byla mnohem nižší, kolem 12 uzlů. Dostřel děl hlavní ráže činil asi 12 km, ale zkosnatěli admirálové, kteří se vyučili v plachetním loďstvu, stále žili v domněni, že námořní bitvy se povedou na vzdálenost 2 000 m. Britové se pak striktně drželi Mahanova vzorce *Two-Power-Standard*, tj. pravidla, že britská flota musí být silnější než spojené síly dvou následujících loďstev – a tím si zajišťovali pozici globálního hegemona. (Dnes toto pravidlo stejně striktně dodržují USA v počtu letadlových lodí.)

Nicméně po roce 1900 došli prozíravější námořní experti k poznatku, že námořní velitelé určitě uplatní balistické výkony velkých děl a bitvy se povedou na vzdálenost asi 6 až 9 km. Na tento dostřel však budou děla sekundární baterie neúčinná a stanou se jen neužitečným nákladem. Tento teoretický předpoklad pak zcela potvrdila koncem května 1905 bitva u Cušimů.

O neúčinnosti sekundárního dělostřelectva byl přesvědčen i admirál Fisher, a když se na podzim 1904 stal Prvním mořským lordem britské admirality, sestavil komisi pro bitevní loď „se všemi děly velkými“ a pohonem parními turbínami. Projekt se v rekordním čase jednoho roku realizoval a bitevní loď nového revolučního typu dostala po dokončení v listopadu 1906 název *Dreadnought*, který se pak stal typovým pojmenováním těchto lodí. *Dreadnought* nesl deset dvanáctipalcových děl a jelikož byl poháněn parními turbínami bez suvných částí a jen s rotačním pohybem, byla jeho maximální rychlost 21 uzlů současně rychlostí trvalou. Tato loď s dvaapůlkrát větší palebnou silou a naprostou převahou rychlosti deklasovala všechny staré bitevní lodě a proměnila je ve šrot.

Avšak způsobila, že Britové pozbyli 50 let budovanou námořní převahu, a poskytla Němcům šanci vybudovat stejně silné bitevní loďstvo a usilovat o postavení nového globálního hegemona. Německý admirál Alfred Tirpitz, který již německé oceánské loďstvo *Hochseeflotte* budoval, přišel s doktrínou *Risikoflotte*, tedy s myšlenkou, že Němcům postačí vybudovat jen tak silné loďstvo *dreadnoughtů*, aby pro Royal Navy bylo rizikem se s ním utkat, takže Britové raději přistoupí na ústupky, než aby riskovali ztrátu loďstva a tudíž postavení světového hegemona.

Výsledkem pak byly první zbrojní závody, které vedly k tomu, že v roce 1914 mělo Německo 22 moderních těžkých plavidel oproti 33 britským. To už nebyla *Risikoflotte*, ale *Reallotte*, takže němečtí strategové usoudili, že mohou Britům hodit rukavici.

Ropa, nový geopolitický faktor

Oproti parním strojům měly parní turbíny větší spotřebu pá-

ry, takže potřebovaly buď více parních kotlů nebo účinnější vytápění. Již v roce 1904 dali Britové do služby torpédoborec *Spiteful*, jehož kotle z experimentálních důvodů výhradně vytápěli mazutem. Na podzim téhož roku pak Královské námořnictvo uspořádalo u ostrova Wight srovnávací zkoušky s torpédoborcem *Peterel*, jehož kotle byly vytápěny uhlím. Ze zkoušek jednoznačně vyplynulo, že *Spiteful* je lepší. Spalovaný mazut vyvíjel mnohem méně kouře, takže *Spiteful* byl pozorovatelný z kratší vzdálenosti, a oproti *Peterelu*, jehož kotelna vyžadovala šest topičů, *Spitefulu* stačili tři, kteří ani nemuseli vyvážet každý den do moře 1,5 tuny popela a škváry, neboť spalování mazutu bylo bezodpadkové. A dále, zatímco *Peterel* vyžadoval 1,5 hodiny ke zvednutí páry, *Spitefulu* stačilo 10 minut.

Tím ale přednosti lodí s mazutem vytápěnými kotli nekončily, ale začínaly. Mazut měl dvojnásobnou výhřevnost oproti uhlí, takže kotle jím vytápěné mohly být menší (a lehčí) a lodě získaly dvojnásobný dosah. Mazut mohl být uskladňován v nádržích kdekoli na lodi, třeba ve dvojitém dnu, což zjednodušovalo a odlehčovalo konstrukci trupu, a dal se snadno dopravovat potrubím až ke kotlům, aniž by byli nutní topiči, což snižovalo počet posádky a vedlo k menším nárokům na ubikace. A mazut otevíral cestu k doplňování paliva na moři, což zvyšovalo akční pružnost loďstva. Dále se ukázalo, že vytápění mazutem snižuje náklady na stavbu válečné lodě v průměru o 12,4 procenta, u torpédoborců o třetinu, a vzniklá úspora hmotnosti se dá využít na silnější pancéřování a výzbroj. Po roce 1904 tedy bylo evidentní, že flota vytápěná uhlím nemá proti flotě s vytápěním mazutem šanci, a kdo tuto technologii zvládne dříve, stane se novým globálním hegemonem. Avšak na rozdíl od uhlí, Británie ropné zdroje na svém území neměla. A neměla je ani Francie, ani Německo, žádná země západní Evropy. Na tomto kontinentu se ropa těžila pouze v Rumunsku a pak ještě v Rusku v Baku. Britové záviseli na těžbě ropy v Barmě, kde Skotové David Cargill a Kirkman Finlay založili těžářskou firmu Burmah Oil Company. Avšak od roku 1901 britský milionář a dobrodruh Knox D'Arcy z vlastního zájmu začal hledat ropu v Persii a v roce 1908 jeho prospektoři opravdu v severozápadním Íránu ropné pole našli.

V roce 1909 byla pro těžbu iránské ropy založena společnost Anglo-Persian Company a otázka mazutového vytápění lodí se stala prvořadým strategickým problémem, který přiměl Winstona Churchilla, od října 1911 Prvního lorda admirality v Asquithově kabinetu, aby ustavil v červenci 1912 Královskou komisi pro palivo a stroje (Royal Commission on Fuel and Engines), jež měla otázku mazutového vytápění vyřešit.

V dubnu 1914 pak britská vláda odkoupila kontrolní balík akcií Anglo-Persian Company a kdo uměl číst mezi řádky, pochopil, že válka s Německem vypukne v řádu několika měsíců, neboť Britové se cítili smrtelně ohroženi dalším německým projektem.

Bagdádská železnice

Skoro bych se vsadil, že o Bagdádské železnici drtivá většina čtenářů Neviditelného psa jakživo neslyšela. A přesto, po-

kud máme jmenovat nějaký konkrétní *casus belli* první světové války, je to právě tato železnice.

O co šlo?

V letech 1898–1899 vypsalo turecké ministerstvo veřejných prací tendr na postavení železnice z Evropy do Bagdádu, aby se zlevnil dovoz evropského zboží do orientální části Osmanské říše a oživila se zdejší ekonomika. Ruská nabídka byla odmítnuta kvůli obavám z posílení ruského vlivu a britský plán, vyžadující velké investice, museli Britové odvolat kvůli financování búrské války. V konkurzu tedy zvítězila nabídka německé Deutsche Bank s návrhem postavit železnici z Berlína do Bagdádu a s následným prodloužením do Basry.

Rusové od samého počátku pokládali německý projekt za ohrožení svých zájmů, ne tak Britové. Ti dokonce německý plán zpočátku podporovali a noviny *Times* přinesly dlouhý článek o tom, že pokud Německo na projektu vydělá, vydělá na něm i Británie jako jeho hlavní obchodní partner. Po nálezů ropy v Mezopotámii, kudy měla železnice vést, a poté, co experti prohlásili, že kolem Perského zálivu je v podzemí celý „oceán“ ropy, se britské stanovisko diametrálně změnilo. Britové si uvědomili, že takto se Němci nejen dostanou zadními vrátky k zásobám ropy, na něž si činili výhradní nárok oni, ale že též rozšíří svou sféru vlivu až k hranicím Indie, že trať umožní Turkům kontrolovat Arabský poloostrov a též Egypt, který byl formálně součástí Osmanské říše, ale kvůli Suezskému průplavu de facto ovládan Brity, že dokonce mohou propojit své kolonie ve východní Africe s metropolí a že trať též ekonomicky posílí Osmanskou říši, potenciálního německého spojence. Vzhledem k závěrům Churchillovy Královské komise pro palivo a stroje a následným opatřením bylo všem britským politikům jasné, že Bagdádská železnice nesmí být nikdy uvedena do provozu. I kdyby se muselo začít střílet.

A k tomu by v létě 1914 každopádně došlo, i kdyby Gavrilo Princip arcivévodu Ferdinanda a jeho choť nezastřelil.

Licoměrnost politiků

„Národy v roce 1914 sklouzly do vroucího kotle války beze stopy obav nebo překvapení,“ pokoušel se po válce britský premiér Lloyd George přesvědčit veřejnost, že katastrofa nebyla chyba jeho, ani jiných státníků. Dopisy, deníky, zápisy z jednání vlád, které politici zaznamenali onoho osudného léta 1914, však odhalují něco jiného. „Ve skutečnosti chladně, klidně a s veškerou náležitou vypočítavostí zvažovali rizika a jeden po druhém dospívali k závěru, že válka je jejich nejlepší alternativou,“ píše britský historik, archeolog a profesor klasických studií a historie na Stanfordské univerzitě Ian Morris v knize *K čemu je dobrá válka* (Argo, 2017).

Zmocňovat se kolonií a stavět bitevní lodě se sice ze strany Německa zdálo být spolehlivou cestou k vehnání Britů do konfliktu, ale nezmocnit se kolonií a lodě nestavět by bylo podle německého názoru cestou do obklíčení, v nejlepší případě by vedlo k odříznutí od světového trhu, v tom nejhorším k válce na dvou frontách. Ne že by císař Vilém II. a jeho poradci nehledali jiné řešení. Někdy v roce 1912 hovořili o tom, že vytvoří Spojené státy evropské, kterým by samozřejmě dominovalo

Týden samé rozpaky

Nevím jak vy, ale já nijak zvlášť nestojím o situace, ze kterých je člověk na rozpacích – a zrovna tenhle týden jich pár přinesl.

Začalo to v úterý juknutím Jeffa Bezose a posádky jeho létající vyhlídkové kabiny do vesmíru. V podstatě je to něco úžasného, důkaz, že konečně můžou do vesmíru letět lidé, kteří nejsou profesionálními astronauty. Nebo že se může splnit i šedesát let trvající sen, když mezi nimi je i dvaosmdesátiletá Wally Funková, z které se tak na pár dnů stala druhá nejslavnější babička světa, hned po Alžbětě II. (věkově, vnučata slečna Funková nemá). V rádiu jsem dokonce někoho slyšel říct, že je to další malý krůček pro jednotlivce, avšak velký skok pro lidstvo.

Tedy s Armstrongovým došlápnutím do měsíčního prachu bych to nesrovnával, ale o to nejde. Spíš se hlásí rozpaky: jaký vlastně mají tyhle momentální miliardářské závody smysl? Jakým přínosem jsou pro nás pozemšťany? I toho, koho kdysi závod o Měsíc nezajímal ani trochu, se týkaly vedlejší benefity pronikání do kosmu, třeba kdysi hojně citovaný nástup nepřilnavých povrchů pávní do kuchyní celého světa. Teflon byl přece vynalezen v rámci kosmického výzkumu! Snad něco bude i vedlejším benefitem tohoto letu. Jen doufám, že to nebude nějaké vylepšení softwaru Amazonu, které má zefektivnit cash-flow firmy.

Ale rozpaky budí děje i zcela přízemní. Den po staru Blue Origin český Senát potvrdil, že Listina základních práv a svobod bude doplněna o právo bránit sebe i jiného se zbraní za podmínek, které stanoví zákon. Zamezí to prý tomu, aby zákon toto právo naopak omezoval, rovněž to posílí Česko při projednávání jiných regulací EU. Svatá prostoto, chce se zvolat. Jenže tohle není prostota, to je kalkulovaná ochota politiků vyjít vstříc populismu a nátlaku myslivecko-střelecké lobby před-

Německo, jindy, což demonstrovaly např. na Boží Hod 1913 vídeňské noviny Neue Freie Presse článkem Walthera Rathenaua, uvažovali o „středoevropské celní unii, k níž by se dříve nebo později přidaly západní státy, ať už by se jim to líbilo nebo ne. To by vytvořilo ekonomickou unii, která by se rovnala Americe, nebo ji dokonce předčila.“

V dnešním kontextu velmi zajímavé názory.

Podobnost čistě náhodná?

Pravděpodobně většinu čtenářů neunikla podobnost mezi dnešní geopolitickou situací světa a tím, co se dělo před 110 lety. Tak jako kolem roku 1900 dotahovali Němci britskou ekonomickou a vojenskou převahu, dotahuje dnes Čína Spojené státy a pošlívá po jejich roli globálního hegemonu. A jako třetí vzadu číhá putinovské Rusko, které stále myslí na revanš.

Dějiny jednoznačně dokládají, že každé impérium, které se chopí role globálního hegemonu, prochází zenitem, po němž následuje úpadek. Dějinným paradoxem pak je, že čím lépe vykonává svou funkci světového šerifa, čím dokonaleji garantuje bezpečnost světového obchodu, svobodný přístup k surovinám, volný pohyb kapitálu a rovné ekonomické příležitosti, tím dříve si „vychová“ rivala usilujícího zaujmout pozici nového

stírající ohrožení. A to za posledních pět let stoupl počet legálně držících střelných zbraní v Česku z 800 tisíc na 900 tisíc.

Snad víc než rozpaky vyvolává další český kousek z končícího týdne. Poslali jsme na olympiádu 115 sportovců a 138 členů doprovodu. Dřív než byly hry zahájeny, nejmíň pět z nich (přes 2 %, zatím) ví, že na hry nejspíš budou jen koukat v televizi, jsou covid pozitivní. V časech vrcholící pandemie bylo v Česku nakaženo nejvíce 1,5 % celé populace najednou... Nákazu roznesl jeden z lékařů výpravy, který se nenechal očkovat. Jak se zdá, jednou Best in covid, vždycky Best in covid!

Ještě že mi ve čtvrtek vrátilo alespoň nějaké jistoty další dění ve vesmíru. Z Bajkonuru odstartovala směrem k Mezinárodní orbitální stanici ISIS raketa Proton M s modulem Nauka. Je v něm nové robotické rameno, kajuta pro třetího astronauta a druhý záchod. I když ani tady se člověk rozpaků zcela nezbaví. Start se od plánovaného termínu opozdil o 14 let. A dovedu si představit, kolikrát za ty roky tam nahoře ten druhý záchod urgentně chyběl...

Jaroslav Veis

světového lídra. Tím se rozkolísává mocenská stabilita, a dějiny též dokazují, že to vede k období zvýšeného rizika globálních konfliktů. (Zatím jedině střídání na postu globálního hegemonu, které se obešlo bez vzájemného konfliktu, proběhlo po první světové válce, kdy Velká Británie pokorně předala globální šerifskou hvězdu svým americkým bratrancům.)

Bohužel, v dnešním světě se opět rozkolísává mocenská stabilita a z hlediska naší země je nejhorší, že bruselské elity se chovají, jako by žily v mocenském vakuu, nereflktují měnící se mocenské poměry a nepřestávají snít svůj „zelený“ sen. Budou se unijní politici, až je, dejme tomu za 15 – 20 let dostihne realita, vymlouvat jako Lloyd George, že o žádné válečné katastrofě přece nikdo nemohl nic vědět? A jaký atentát si vymyslí, aby zakryli svou slepotu a trestuhodnou nevšímavost?

František „Mrož“ Novotný

Odposlechnuto

Došlo ke kompromisu: Na Slovensku se sice budou moci s papežem Františkem setkat jen očkování, ale neočkování se zase mohou setkat s Janem Pavlem II.

Satai

Netušili jsme, že dno má ještě sklep. **Františka Urbenská**

Věk technoskepse

Žijeme v době únavy z techniky. Přesto platí, že věda a technika zůstávají největší nadějí

Snad každý, kdo vyrůstal v padesátých až osmdesátých letech, pamatuje atmosféru všeobecného technického optimismu, která tehdy vládla. Člověk pronikl do vesmíru, očkování a antibiotika vymýtily většinu nakažlivých chorob, automobil přestal být luxusním zbožím, komunikační satelity umožnily televizní spojení s kterýmkoli koutem Země. Dieselův motor, umělá hnojiva a pesticidy dokázaly nebývale zlevnit potraviny. Díky těmto vynálezům prožíváme věk bezprecedentní hojnosti a komfortu: ještě ve čtyřicátých letech se třetina našich předků věnovala namáhavé a nevýnosné práci v zemědělství. Nyní jsou to tři procenta, přičemž namáhavost výrazně poklesla.

Tyto velké úspěchy vyvolaly ještě větší očekávání. Podle nich mělo lidstvo již dávno vyřešit problém řízené jaderné fúze (o níž se již zhruba od roku 1960 tvrdí, že jde o technická řešení, která bude dolažena během nejbližšího desetiletí). Inteligentní roboti již dávno měli sloužit lidem, počínaje obsluhou v kavárně a konče bezchybným řízením světového hospodářství, jak je popsáno v poslední kapitole povídkové knihy *Já, robot* od Isaaca Asimova z roku 1950. Léčba rakoviny měl být již dávno samozřejmostí.

Dystopie

Skutečnost? Na řízenou fúzi stále čekáme, i když poslední pokusy jsou prý velmi slibné. Umělá inteligence je do jisté míry realitou, ovšem nečekali jsme, že bude aplikována v oblasti cílené reklamy, případně mnohem horších průniků do soukromí. Nečekali jsme ani možnost jejího využití v oblasti falšování fotografií a videozáznamů. Technický optimismus nám bránil vůbec si představit možnost, že se inteligentních sledovacích technologií zmocní totalitní stát jako komunistická Čína.

Pokud jde o demokratický svět, mimo veškerou fantazii stála možnost zneužití „digitální stopy“ pro politické vydírání. Skutečnost, že lidé v tzv. svobodných zemích dnes mohou přijít o kariéru jen kvůli příspěvku na sociálních sítích (třeba i řadu let starému), je jednoznačně dystopická. Něco takového nenašlo ani George Orwell, ani Aldous Huxleyho. Tito autoři kreslili chmurné obrazy totalit, ale průnik totalitních praktik do demokratického systému si neuměli představit.

Pokud jde o řízení světového hospodářství, žádná obdoba Asimova geniálního robotického centrálního plánovače není na obzoru. Nemusíme toho litovat, neboť jakkoli výkonná umělá inteligence nemá kapacitu srovnatelnou s decentralizovaným, masivně paralelním počítačem v podobě miliard mozku jednotlivých ekonomických subjektů.

O to více překvapí, že lidstvo dodnes nezná správné řešení ani tak dílčího a zdánlivě jednoduchého problému, jakým je optimální měnová politika. V roce 2007 se ukázalo, že tehdejší měnová politika nefungovala jako prevence proti finančním krizím. Od té doby se měnová politika smrškla na volbu mezi rychlou (jednocifernou) a ještě rychlejší (dvojcifernou) peněžní expanzí. Světové centrální banky jsou řízeny inteligentními a

vzdělanými lidmi, kteří používají ten nejprimitivnější možný nástroj s masivními vedlejšími účinky. Vskutku nelichotivé svědectví o stavu ekonomické profese.

Přehnaná očekávání mívají za následek deziluzi, která ústí ve skepsi. Pesimistický pohled na měnovou politiku vedl ke vzniku kryptoměn. Měna nezávislá na státu (či jiné centrální autoritě) nebude podléhat neustálému inflačnímu znehodnocení. Státy skutečně cítí ze strany kryptoměn ohrožení svého monopolu. To je důvodem radikálního kroku čínské vlády proti bitcoinu v poslední době. Čína, která je na tisku peněz závislejší než kterákoliv jiná velká ekonomika, má důvody se bát.

Skepse se týká i medicíny (rakovina stále zabíjí) a zejména očkování. Ještě historicky nedávno byly pochybnosti v tomto směru věcí hrstky paranoiků. Nedůvěra ve stát i skepse vůči technickému pokroku však vedla ke vzniku masového „anti-vax“ hnutí. Je to iracionální: očkování je jedním z objevů, který v lidských dějinách zachránil nejvíce životů. Ale propaguje to vláda a my tomu nerozumíme, takže je to špatné.

Nesplněné přísliby

Na stejné úrovni jako anti-vax movement stojí radikální zelená hnutí. Také zde je iracionální strach z techniky motivem zbrklých odsudků – zároveň můžeme pozorovat až pseudonáboženský kult „moderních“ konceptů, jejichž uplatnitelnost ve velkém měřítku naráží na fyzikální zákony. Jde konkrétně o většinu tzv. zelené energetiky a elektromobility.

Tím není řečeno, že starost o životní prostředí je špatná. Ekologie je vážné téma a zaslouží si pozornost. Co si nezaslouží, je zploštěné myšlení „emise jsou špatné, pojdme proto zruinovat naši ekonomiku pomocí zákazů, příkazů a daní“. Chybná myšlenka, byť pojmenována vzletným názvem „Green New Deal“, zůstává chybnou myšlenkou.

Žijeme v době jakési únavy z techniky. Mnohé přísliby zůstaly nesplněny, naopak se projevují různé nepříznivé vedlejší účinky. Přesto věda a technika stále zůstávají největší nadějí lidstva. A jednou, v daleké budoucnosti, se snad podaří i vyřešit problém optimální měnové politiky.

Pavel Kohout / LN, 26. 6. 2021

Autor je ekonom, Algorithmic Investment Management, a. s.
Robot Investment Calculator

Odposlechnuto

Dva židovští emigranti se potkají v deltě Amazonky a povídají si:

- Já sbírám hadí jed a vozím ho na kánoji pět set kilometrů do výkupu. Dá se z toho vyžít.

- Já kupuju mizu z kaučukovníků od kanibalských kmenů a vozím ji tisíc kilometrů na pramici divokými peřejemi s piráňami. Dá se z toho vyžít.

- A nemáš zprávy o Moše Rabinovičovi?

- To je opravdu divoký dobrodruh.

- Cože, jak to myslíš?

- Vrátil se do Oděsy.

Časem s vědou - září

● velkých činech vědy, techniky a medicíny

Říká se, že děti starších otců bývají častěji buď zdravotně postižené, nebo mimořádně nadané. V tom měl staropražský mistr špendlíkářský Jakub Presl štěstí. I poslední dvě z jeho šesti dětí, kluci Jan a Karel, které počal po šedesátce, se kromě obvyčejně vyvedly.

Jan se narodil 4. září 1791, v den, kdy na Hradě stavové přísahali věrnost novému českému králi Leopoldu II., proto dostal další jméno Leopold (vlastenecké Svatopluk namísto něj poprvé použije ve své doktorské disertaci z roku 1816). Od mládí spolu s mladším Karlem (později též Bořivojem) horlivě botanizoval. Pak se ale jejich cesty poněkud rozešly. Karel se věnoval vědecké botanice a publikoval německy či latinsky. Nemohl jinak, češtině totiž vědecká řeč chyběla... Není tedy divu, že všestrannější Jan si umínil vytvořit české přírodovědné názvosloví.

Začal pochopitelně botanikou. Veden Linneovým dvojlenným názvoslovím určil (tady měl svůj podíl i Karel), česky pojmenoval a zhruba i nakreslil na 4000 rostlinných druhů žijících v Praze a okolí. Česká jména jednak převzal „ze spisovatelů otcovských hojných“, jednak vytvořil „podle pravidel génia jazyka našeho“, a někdy také převzal z polštiny nebo z ruštiny. Z nových rodových jmen jich dodnes vydržely přes tři stovky, z nich skoro třetinu vymysleli Preslové, například *brambořík*, *orobíneč*, *brčál*, *kukuřice*... V dalších, teoreticky zaměřených dílech k nim přibudou dodnes živé termíny jako *pupen*, *stvol* a další. Rozkošná je definice rostlinné buňky: „tílkou kulovatě, bublinovitě, dutě, stejnorodou blanou obkličené“...

V roce 1820 byl Presl jmenován univerzitním profesorem; „v zimních bžích vykládal nauky mineralogické, v letních zoologické“, v nichž provedl tutéž revoluci jako v botanice, opět včetně podrobných kreseb, a to „tak šťastně, že dosud jest základem našich spisů“. Je například autorem názvů *mlž* a *plž* (*ramenejší* pro hlavonožce se neujalo, stejně jako *živok* pro živočicha).

Jako botanik, mineralog a koneckonců promovaný lékař se Jan Svatopluk Presl nemohl vyhnout názvosloví chemického, „jehož dosud nebylo se dotklo rádló“. Názvy čtyř základních biogenních prvků vytvořil překladem z němčiny: *uhlík*, *vodík*, *kyslík* a *dusík*. Vodík prý chtěl původně nazvat výstižněji *vodník*, poněvadž souvisí s vodou, ne s vedením, ale bál se, že by to lidem přišlo směšné. Kvůli dusíku měl prý zase potíže s potomky muzikanta Jana Ladislava Dusíka – jejich slavný předek prý nebyl žádný element! Presl ustanovil české názvy všech padesáti tehdy známých prvků, přičemž deseti již zavedeným

kovům nechal názvy původní, čtyřicet si vymyslel nebo alespoň obrodil. Ujaly se například *draslík*, *hořčík*, *hliník*, *křemík*, *sodík* a *vápník*, zanikly například *pochvistík* (nikl), *bořík* (bor), *luník* (selen), *nebesník* (uran), *d'asík* (kobalt) nebo *kostík* (ten vydržel až do 20. let našeho století, kdy ho nahradil fosfor). Z chemie přírodních látek je určitě škoda *uspaviny* nebo *kejchavkoviny* (alkaloidy kodein a veratrin). Z teoretické chemie se udržely názvy *rozklad*, *skupenství*, *hořlavina*, *pálení*... Naproti tomu zanikly názvy *mlno* pro elektřinu, *dralo* pro magnetismus, *hlať* pro krystal.

Významným počinem Preslovým (společně s Purkyněm, Jungmannem, bratrem Karlem a dalšími) bylo vydávání prvního „veřejného spisu všenaučného pro vzdělance národu Česko-Slovanského“, tedy českého vědecko-populárního časopisu (mimořádně, „popularizovat“ se tehdy říkalo „zprostonárodňovat“).

Jmenoval se *Krok* dle moudrého vojvody Kroka, který v Purkyňově výkladu zahájil proces „vstoupení rozumu do vnějšího světa“ a jehož dcery svými zálibami pokrývaly tehdejší učenost – bylinkářka Kazi reprezentovala přírodopis a medicínu, kněžka Teta teologii a vládkyně Libuše společenskou nauku.

V Purkyňově *Úvodu* prvního čísla *Kroku* se praví: „V našem národu více než v kterémkoli jiném sprostota a vzdělanost se dělí a taková mezera mezi oběma se nachází, že komu osud nepopřál od mládí své prostředkem cizího jazyku vyšší vzdělání sobě dobytí,

ten u pozdějším věku života svého k samotlivé a skromné prostotě odsouzen býti musí. ... Jměme se tedy k veřejnému mateřskou mluvou vědomeckému zpytování a promlouvání, aby se tím vyšší vzdělanost v národním a vlastenském jazyku vyvedla a ustanovila.“

Redaktorem *Kroku* se stal Presl, první sešit vyšel v **únoru 1821** v nákladu 500 výtisků, přičemž přihlášených odběratelů byly asi dvě stovky. *Krok* nebyl ještě periodikem, nýbrž občasníkem. Od roku 1821 do 1840 vyšlo celkem 12 sešitů ve 4 svazcích. Potom zájem ochabl (kromě cenzury) a Presl se obrátil k problémům průmyslovým a společenským, například od roku 1844 držel na univerzitě každý týden mimořádné přednášky pro ženy.

Plná, nadto vlastenecky motivovaná práce jistě působí blahodárně na duchu, elixír mládí to však není. Na jaře 1849 se již postonávající Presl při procházce na Letné nachladil a 6. dubna zemřel na zápal plic. Byl svoboděn a bezděten, dědili sourozenci, jejichž přičiněním veškerá „pozůstalost písemná rozprodána na starý papír“.

František Houdek

Dvaasedmdesátníci

Třeštění letitého popularizátora 112

Jan Svatopluk Presl se po smrti dočkal i jedné neobvyklé pocity: Když se v květnu 1891 v Praze na horním konci (Svato)Václavského náměstí otevírala nová budova Národního muzea, na omítce pod jejími okny v horní řadě nechali tvůrci zlatým písmem znesmrtelnit dvaasedmdesát nejvýznamnějších již nežijících osobností české historie. O některých jsme tu v minulosti mluvili (rovnou mi tanou Ignác Born, Kašpar Šternberk, Bernard Bolzano). S J. S. Preslem se na fasádě vedle Purkyněho a Jungmanna zmiňovaných v předchozím textu (bratr Karel Bořivoj Presl ostrouhal) ocitli i

vladaři Karel IV. a Rudolf II. nebo

třeba literát Karel Jaromír Er-

ben a po převelikých tahanicích také církevní reformátor

Jan Hus. Z věd přírodních,

technických a lékařských za-

bodovalo 30 výtečníků, při-

čemž poslední z nich, geolog

Jan Krejčí, zemřel v roce

1887. Ve výběru figurovalo

i osm cizinců, kteří v českých

zemích nějakou dobu působili:

Lékař, geolog a důlní technik

Georgius Agricola tři roky, lékař Pi-

etro Mattioli 10 let, astronom Tycho Brahe dva roky, astronom

Johannes Kepler 12 let, lékař Jan Jesenius 11 let, mineralog a

důlní technik Ignác Born 15 let, fyzik Christian Doppler 12 let,

paleontolog Joachim Barrande 52 let.

A tady vyvstává otázka: Proč je těch jmen ausgerechnet 72

a ne přívětivějších 50, 60, nebo rovnou stovka? Budova Ná-

rodního muzea je obdélníková a má zřejmě 72 vhodných oken

(nevím, nepočítal jsem je). O to je pak zajímavější, že po obvodu

prvního patra Eiffelovy věže v Paříži, otevřené dva roky

před Národním muzeem, nechal její tvůrce vyřít a vyzlatit jmen

rovněž dvaasedmdesát! Jde o samé přírodovědce, lékaře,

techniky (těch je tam skoro polovina), humanitní učenci či do-

konce politici (jako Jindřich Clam-Martinič na Národním mu-

zeu) neměli nárok. Až na dva jde o rodilé Francouze, pouze ma-

tematik Joseph-Louis Lagrange pocházel z Itálie a rovněž ma-

tematik Jacques Sturm ze Švýcar, oba však desítky let žili

a zemřeli v Paříži jako cíli svého života. (V tomto smyslu se jim

z „našich“ vyrovná pouze Joachim Barrande, ostatní pobyt

v Čechách brali převážně jako mezistupeň v cestě za lepším).

Z oněch dvaasedmdesáti francouzských vyvolených se otev-

ření Eiffelovky dožil jediný – sedmdesátiletý fyzik Hippolyte Fi-

zeau (chemik Michel Chevreul zemřel necelý měsíc předtím ve

věku 102 let). Na seznam nepronikl nejzasloužilejší badatel té

doby Louis Pasteur, průkopník očkování, tehdy sedmašedesá-

tiletý; ostatně mezi všemi těmi matematiky, fyziky, astronomy,

chemiky a techniky se ocitli pouze tři biologové či lékaři – zo-

olog Georges Cuvier, antropolog Paul Broca, anatom Xavier Bi-

chat. Inu, vybíral stavař Gustave Eiffel.

Na žádném z obou seznamů nefiguruje žena. U nás asi není divu (i když já bych tam paní Boženu dal), ale ve Francii odborníci okamžitě postrádali přinejmenším matematicku Sofii Germainovou, neboť právě ona vytvořila moderní teorii pružnosti, bez které by věž v této podobě vůbec nemohla vyrůst...

Leč zpátky k původní otázce – proč i v Paříži zrovna 72? Eiffelka je čtvercová a zvolená plocha je členěná nosníky, mezi nimiž jsou umístěna jména, 18 na každé straně, tedy celkem 72 míst.

A teď si pojďme krapet zatřeštit

a hledejme v čísle 72 nějaký

skrytý význam. Napřed se

alespoň povrchně ponoříme

do aritmetiky. Číslo 72 (v

prvočinitelích 2.2.2.3.3) je

mnohonásobně dělitelné (2,

3, 4, 6, 8, 9, 12, 18, 24 a

36), takže sjednocuje hned

několik jiných oblíbených čí-

sel (v čele s dvanáctkou).

I proto numerologové dva-

sedmdesátku doslova milují.

A jelikož numerologie není vě-

da, která obcuje s fakty, nýbrž

pouhé učení (na rozdíl od matematiky, která je naopak všech

věd futrálem), dají se v ní spřádat všeliká krkolomná spojení,

hrát si s čísly.

Například – lidské srdce tepe v průměru 72krát za minutu,

krok průměrně vysokého muže (před 130 lety cca 170 cm)

měří 72 cm nebo – což zjistili už starověcí učenci – precesní

pohyb zemské osy se uzavře do kruhu každých 26 000 let,

o jeden úhlový stupeň se tudíž osa (a s ní i pozorované objekty

na obloze) posune za 72 let.

Ve starých textech lze najít mnoho významných dvaasedm-

desátek: Při stavbě Babylonské věže se mluvilo 72 jazyky,

chrám svatého Grálu obsahoval 72 kaplí, Konfucius i Kristus

měli 72 učedníků, Jákobův žebřík do nebe čítal 72 stupňů,

Kristus ležel v hrobě 72 hodin atd. atd. Ale především: podle

staré židovské mystiky existuje 72 Božích jmen (a kdo je poz-

ná všechna, stane se divotvůrcem, například Mojžíš po jejich

vyslovení prošel Rudým mořem).

A tady může ležet jádro pudla. Obrovský pokrok vědy

a techniky v době Julese Vernea přiměl německého filosofa

Ludwiga Feuerbacha prohlásit: „Přírodní vědy ve své lučavce

dávno rozpustily mystéria křesťanského světového názoru.“

Nu a pokud Eiffel coby autor technického zázraku své doby

symbolizoval vědu právě 72 jmény, mělo to dost možná nazna-

čovat, že *věda svou mocí začíná konkurovat Bohu* – a kdoví,

třeba také, že *věda jednou Boha zcela nahradí*...

Nakolik se tato předpověď naplňuje, nechť posoudí každý

sám.

František Houdek

Jan Žižka: život a doba husitského válečníka (Petr Čornej)

Nový životopis p. Žižky mě lákal hned od minulého roku, kdy vyšel a získal několik ocenění. Napřed jsem však odolával, že kniha vypadá hodně tlustá a taky téma p. Žižky mě zajímalo spíš prostředně. Jak se však vlekla karanténa, knihu jsem si nakonec na konci zimy přeci jen koupil, abych si udělal radost aspoň takto.

Při čtení jsem srovnával s knihou p. Žemličky o posledních přemyslovských Václavech, již jsem četl nedávno.

Pan Čornej má dar o poznání přirozenějšího toku vyprávění než pan Žemlička. U p. Čorneje bych z pohledu čtenáře skoro mluvil o vypravěčském tónu, který se blíží beletrii. Naopak na pováženou jsou u p. Čorneje některé stylistické aktualizace: třeba opakovaně v případě radikálních husitů mluví o aktivistech; vrací se motiv agresivních aktivistek, jejichž hlasité stěžování je pro muže nesnesitelné; objeví se i pojem politické korektnosti.

Sám pro sebe jsem pak srovnával dobu obou knih: tj. dobu p. Václava II., jeho syna a dcer, tj. zhruba 1300 – 1315, s dobou o sto let později, v níž žil p. Žižka. Změna musela být obrovská: zatímco z doby přemyslovské mají dějepisci k dispozici sporadické dokumenty nejistého datování, začasté s nejistotou, zda šlo jen o koncepty právních dokumentů, nebo jejich finální právní verze, v Žižkově době už vidíme do značné míry formalizovaný právní systém a podrobné zápisy kronikářů. Podstatné je, že písemnosti jsou už běžně v češtině. P. Čornej popisuje přesné adresy, kde jednotliví protagonisté bydleli, tzn. na jakém čísle popisném v Praze. Jsou dochovány převodní ceny pražských domů. V klíčových obdobích Žižkova působení jde vyprávění po jednotlivých dnech. Kniha sleduje změny složení městských rad pražského souměstí – tzn. kteří jednotliví konšelé byli v dané fázi revoluce jmenováni nebo zvoleni. Z některých politických jednání se zachovaly zápisy, četným pramenem jsou i dodnes dochované trestní spisy o výsleších dopadených zločinců.

Pokud jde o samotného p. Žižku, položme si otázku, co vlastně na něm může být zajímavého. Snad nejzajímavější je položit si otázku, ke které skupině bych se sám připojil – se znalostí všeho, co následovalo. Tzn. který proud české společnosti byl tehdy prospěšnější a který škodlivější.

Pro takovouto úvahu poskytuje kniha p. Čorneje skvělé pozadí, protože pěkně a detailně ukazuje politický vývoj předhusitské a husitské doby za života p. Žižky.

Sám si odpovědí na svou otázku nejsem vůbec jistý. Na jednu stranu je husitství a speciálně usilovnost a odhodlanost p. Žižky příkladem, že pokud se Češi rozhodnou vyvázat se ze západních struktur, tak se jim to do značné míry může podařit, ale potom se nestačí divit, co to provedli. Husitské povstání při-

neslo v zemi velké přesuny majetku: zábory církevního majetku a majetku ideologických protivníků, vyhnání nemalého procenta německého městského obyvatelstva a přímé uchvácení majetku vyšší a nižší šlechtou, respektive v případě měst českými sousedy.

Byť násilné uchvacování majetku je nesympatické, je na druhé straně evidentní, že bylo mnoho dobrých důkazů o korupci v církvi a o nespravedlnostech, které s sebou nesl starý

předhusitský režim. Počínaje hlavní událostí, tj. upálením p. Husa v Kostnici, přes soustavné pronásledování, kterým byli vystaveni vyznavači Husova učení, až k málo sympatickému machiavelismu, který dával pocítit svému okolí p. Zikmund Lucemburský. I přes propast staletí a řídkost pramenů si lze představit jeho vyjednávací a manažerské metody, například nejspíš úmyslné a účelové cholerické výlevy, kterými zastráhal své protějšky. Skvělá je pasáž knihy, která vypráví o pokusu zástupců pražských měst o smírné řešení situace při jednání delegace s p. Zikmundem, který postupoval na Prahu při první křížové výpravě proti husitům. Jednání proběhlo v Kutné Hoře v květnu 1420, tzn. na samém počátku husitského povstání.

Pražští poslové hned na počátku a na kolenou vyřídili králi pozdrav jménem pražské obce a poprosili ho, aby jim povolil přijímat z kalicha a odpustil jim všechna provinění. Na důkaz své ochoty jej požádali, aby přišel do Prahy „nejen otevřenými branami, ale i probořenými zdmi“, zdůrazňující tak okázale své poddanství. Pražští femeslníci snad už v předstihu zhotovovali na pokyn radnice baldachýny, určené pro slavnostní příjezd Zikmunda a jeho manželky Barbory do hlavního města, eventuálně pro jejich předpokládanou korunovaci. [...]

Lucemburk, opojený dosud úspěšným tažením, vybuchl v možná předstíraný možná skutečný záchvat zuřivosti, k níž jako bytostný cholerik neměl nikdy daleko. Stržen pýchou „jako druhý Lucifer“ (tak Vavřinec z Březové), přikázal Pražanům, aby odstranili z ulic všechny zátaras a aby odevzdali všechny zbraně i plátovou zbroj na Pražský hrad a Vyšehrad. Teprve potom přijede do Prahy a zváží, zda a komu udělí milost. Tím však jeho proslav neskončil. Podle nepochybně zveličené husitské interpretace měl dokonce prohlásit, že hodlá „celé České království zničit a obrátit in plameny“ a místa po vyhnáných husitských kacířích „osadit cizozemci“.

Na jednání o kalichu Zikmund vůbec nerefletoval. Ztvrdnul jako ocel a poté začal „na způsob šilence zmiřovat rukama nohama, takže bylo jasné,“ tvrdí husitský autor, „že nejedná ze zápalu pro spravedlnost, ale naopak řádí hůř než tyran“. V přítomnosti nuncia Fernanda, magdeburského arcibiskupa Günthera ze Schwarzburgu a dalších vysokých církevních či-

novníků, kteří krále varovali před jakýmikoliv ústupky, ani nemohl postupovat jinak. [...]

Rozhovory ztroskotaly. Bylo to ztroskotání osudové. Pražští poslové se vraceli do hlavního města jako zpráskaní psi, rozčarovaní, roztrpčení a poníženi. [...] Míra ponížení byla neúnosná a pohár trpělivosti pražských husitů přetekl. Reformisté se buď stáhli do pozadí, nebo se pod tlakem dění radikalizovali. Revolucionáři ovládli pole.

Po kolapsu jednání následovalo rozpačité obléhání Prahy a hvězdný moment Žižkova života, kdy nechal prozíravě a naléhavě budovat opevnění na Vítkově, které pak i uhájil, a demoralizoval tak kruciátu.

Na otázku po tom, který politický směr měl tedy před 600 lety v Praze pravdu, jsem si nějaký silný názor neudělal. Snad nějaký ten umírněný městský husitský proud nebyl špatný, ale stejně tak mohlo dávat smysl zatnout zuby a dát šanci katolictví k vnitřní nápravě po kostnickém koncilu. Kniha připomíná názor historika p. Pekaře, že rozvrat království po husitských bouřích vedl přímo k tragédii Bílé hory.

Kdo nemá rád vkládání aktuální agendy do starých vyprávění, tak by mohl tuto knihu ocenit. Řekl bych, že panu Čornejovi se podařilo skutečně podat vyprávění v dobré víře nezaujatě. Po celou dobu Žižkova života pečlivě zachycuje veškeré jeho prohřešky a zločiny: už v mládí jako lapka s největší pravděpodobností loupežně vraždil, jako hejtman husitských vojsk se několikrát prohršil i proti rytířské morálce, kterou jinak ctíl. Naproti tomu dává kniha husitské výstřelky do mezinárodního kontextu s tím, že počátky reformace byly násilné prakticky všude.

Kniha uvádí, že prameny neumožňují spolehlivou rekonstrukci povahy p. Žižky jakožto člověka. Důvodem je mj. kontroverznost jeho postavy a zaujatost svědectví i historických interpretací. Pět let husitského povstání potkalo p. Žižku na prahu šedesátky, tj. jako zralého muže, který mnohé prožil a viděl – ať již jako člen nájemných bojůvek a loupežnických band v jižních Čechách, tak i později jako žoldnér v bojích Poláků a Litevců proti Řádu německých rytířů a následně v Praze jako člen rozsáhlé skupiny milců krále p. Václava IV.

Dle p. Čorneje lze mít za jisté, že husitskou reformaci vzal p. Žižka niterně jako příležitost dosáhnout vykoupení. Byl upřímně věřící a (fanaticky) oddaný věci utrakvistické reformy. Byl to člověk velice osobně statečný, rozhodný, charismatický a organizačně zdatný. Současně však byl zřejmě necitelný, panovačný, málo schopný kompromisu a krutý. Svě politické působení pojímal – na rozdíl od mnoha svých kolegů – čistě ideologicky, peníze a majetek mu byly lhostejné. Není známo, že by si ponechal jiný osobní majetkový prospěch než nově vystavenou rodinnou tvrz Kalich v Českém středohoří, a to v době, kdy se k jiným kališnickým (i katolickým) šlechticům přesouvalo vlastnictví mnoha vesnic, měst, klášterů a pražských domů. V tomto směru bych se přiklonil ke kritikům p. Žižky v tom směru, že jeho působení lze brát jako doklad hypotézy, že obecně způsobí méně škod padouši, kteří páchají zlo pro peníze, než ti, kteří tak činí nezištně z čistého přesvědčení.

Kniha podává i stručný přehled druhého Žižkova života do-

by předmětu literatury a pozdějších politických debat. Shrnuje, že se dočkal dvou zhruba staletých období, kdy byl zbožňován: jednak českými utrakvisty kolem roku 1500 a jednak nacionalisty a komunisty kolem roku 1900.

Zaujal mě i pohled na Žižkova protihráče p. Zikmunda. Poprvé jsem si podrobněji uvědomil, jaké čtyřrozměrné mocenské šachy mu doba uložila. Marné podrobování českých kacířů byl pro něj jen jeden z mnoha problémů, vedle bojů s Turky na jihu Uher, setrvalých problémů s opozicí v Říši i v Uhrách, řešení církevního schizmatu a mnoha dalších rozptýlení sahajících od Balkánu až po stoletou válku mezi Francií a Anglií.

A poslední poznámka je pro fanoušky videohry z tohoto období českých dějin *Kingdom Come: Deliverance*. Opakovaně v knize vystupuje v epizodních rolích p. Racek Kobyla – napřed jako purkrabí Vyšehradu a dále jako oběť měšťanů v Kutné Hoře, kde byl r. 1416 „ohavně rozsekán místními Němci“ a jeho mrtvola pohozena. Prameny následně ještě uvádějí jeho manželku, která ještě za husitské války prodávala za přemrštěné ceny mouku obležené posádce Vyšehradu.

Knihu jistě doporučuji.

První věta knihy: *Udělejte si sem někdy výlet či vycházku!*
Poslední věta: *V předepsané litanii, kterou se biskupové a zpěváci obracejí na svaté patrony v nebesích s prosbou, aby poskytl přízeň korunovanému panovníkovi, užasle čteme: „Svatý Václave, pros za nás, svatý Vojtěše, pros za nás, svatý Zigmunde, pros za nás, svatý Jiří, pros za nás, svatý Žižko, pros za nás...“*

Jára Mikovec

Databáze knih: 97 % (ze 120 hodnocení)

Goodreads: 94 (ze 44 hodnocení)

Odposlechnuto

Potkají se dvě myši: Necháš se očkovat?

Ne, ještě neskončily testy na lidech! **Vlastimil Vondruška**

Včera som sa na zábave tak ožral, že keď som išiel cez parket pre ďalšie poldecí, tak som vyhral tanečnú súťaž. **Tax**

Největší ironie odpůrců očkování je, že vykřikují, že rozhodně nechtějí být součástí experimentu... a zatím jsou kontrolní skupina. **Myysha**

Prečo Olgu Hepnarovou nepopravili na elektrickom kresle? Lebo bola zlý vodič. **Jyrka**

Myšlení psa: „Stará se o mě, miluje mě, krmí mě, mazlí se se mnou... on musí být Bůh!“

Myšlení kočky: „Stará se o mě, miluje mě, krmí mě, mazlí se se mnou... já musí být Bůh!“ **Zidane**

„Proč chceš, aby se naše dcera jmenovala Vlasta?“ ptá se Alžběta Pomořanská manžela.

„No jen si poslechni, jak to zní: Karel IV., otec Vlasty,“ dostalo se jí královské odpovědi. **NYX**

Co když přijde blackout?

Blackout – tedy několikadenní výpadek elektřiny – může nastat celkem snadno a skepticky uvažující jedinci tvrdí, že k němu dříve či později dojde zcela jistě. Co s tím?

Asi jste slyšeli o hnutí prepperů, kteří se metodicky připravují na konec civilizace, nebo dokonce sami mezi preppery patříte. To já ani ne, protože bez civilizace bych beztak nepřežila (například nemám štítnou žlázu a jsem závislá na jejím syntetickém hormonu), a ani bych přežít nechtěla – mám na mysli situace, kdy by došlo na zbraně a násilí. Ale takový blackout trvající dva tři dny je docela možná až pravděpodobná věc – rozvodná energetická síť může z nějakého důvodu zkolabovat, a pak bude potřeba pár dní vydržet bez elektřiny ze sítě, což jsem si uvědomila třeba při četbě knihy Ruka noci podaná od Václava Cílka a dalších autorů. Buď se rozvodná síť prostě porouchá nebo nevydrží výkyvy nad- a podprodukce, nebo to může způsobit pořádná víchřice, uragán či tornádo.

V létě by to ještě šlo, nejspíš bychom si na zahrádce zapálili gril, svítit by se moc nemuselo, tak bychom doufali, že se nám nevybijí baterky. Ale co kdyby se to stalo uprostřed zimy, když by zrovna hodně mrzlo? V tom případě by nám přestal topit plynový kotel – a to i kdyby se dodávky plynu nepřerušily, což není jisté... takže bychom se choulili ve spacácích, nemohli bychom si vůbec nic uvařit, nebo bychom se snažili odjet někam, kam blackout nezasáhne? Což by ale asi udělali všichni, takže bychom uvízli v nekonečné zácpě? A co kdyby to byl blackout obrovského středoevropského dosahu? Obchody by zřejmě zavřely, takže by člověk byl odkázaný jenom sám na sebe.

Kdyby dům dokonce promrzl, začaly by zamrzat a prskat vodovodní trubky... tedy pokud by vůbec tekla voda... aha, takže by bylo potřeba dům aspoň nějak vytemperovat, ale čím?

Napadlo mě pořídit záložní kotel, nebo aspoň kamínka na dřevo. Včetně zásoby paliva, což není úplně malý objem dřeva. Jenomže to už je velký projekt, přišlo by to na hodně peněz, a hlavně bych musela všem okolo otevřeně přiznat své úzkosti a

připadala bych si jako plašanka a zkrátka trochu šíleně. Na druhé straně by to byl dobrý krok k samozásobitelství a soběstačnosti.

Existuje další možnost, přenosná propanbutanová kamínka a desetikilová bomba... asi to vyčerpává v interiéru kyslík, není to nejzdravější, ale je to levné a jako provizorium se to jeví nejrozmumněji... ale zase je to krám navíc, možná úplně zbytečná koupě, což se mi přičí. A zase, kdybych je kupovala čistě z tohoto důvodu, připadala bych si trochu jako panikařící hysterka.

Jako dobrá investice, která ovšem neřeší problémy s vytápěním domu, mi připadá solární vařič či trouba. Je to trochu drahá legráčka, ale kdyby svítilo sluníčko, na přípravu jídel by to fungovalo a je to eko. A už teď to můžeme používat místo grilu.

Čímž jsem u otázky jídla, těch nefungujících obchodů a nemožnosti nakupovat potraviny! Nejdůležitější by byly zásoby pitné vody, pokud by netekla (haha, té mám asi tři litry v PETkách) a jídla (luštěniny, rýže... což by člověk měl cyklicky obnovovat)... tak já mám prosím jeden pohotovostní balíček knackebroty, a přes léto obvykle zavařím celou polici různých džemů. A taky máme neustále obrovské zásoby kočičích konzerv (jelikož ty naše zmlsané potvůrky vyžadují složité krmení), takže kočky by kratší blackout asi přežily docela dobře a v nejhorším bychom si ty jejich konzervy přisolili a také nějak snědli. Jinak si člověk může dát třeba i dvoutýdenní půst a nemělo by mu to vadit (i když osobně za sebe neručím, v hladovém stavu bych asi byla příšerně podrážděná).

No, tak já tohle povídání uzavřu tím, že vám přiznám, co jsem už pořídila, ale je to dost málo radikální: powerbanku na dobítí mobilů, zásobu svíček, a konečně maličký propanbutanový táborový vařič s jednou plotýnkou. To všechno jsem mohla koupit, aniž to bylo nápadné a aniž jsem si připadala jako paranoik. Asi tak na jeden den by to pomohlo. Dobrý, ne?

Eva Hauserová

Zdroj: <https://hauserova.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=773755>

Co nám říká současný vývoj v elektroenergetice?

(závěr článku)

Na konci tohoto roku v Německu vypnou tři ze šesti dosud fungujících jaderných reaktorů a na konci příštího pak i ty zbývající. Zároveň se v Německu vypne několik uhelných elektráren. Nedostatek produkce zdrojů nezávislých na počasí se tak ještě více prohloubí a povede to k dalšímu zvýšení ceny elektřiny.

Všude ve světě roste spotřeba plynu, v Evropě jsou letos zásobníky zaplněny nejméně za řadu let. Lze tak těžko předpokládat, že by se v nejbližších letech tyto trendy změnila a jeho cena se snížila. Spíše ještě poroste. Pokud tak chce Evropa nebo Německo ekonomicky vytlačit uhelné zdroje plynovými, bude muset ještě dramatičtěji zvýšit cenu emisních povolenek. Je však otázka, jak na následné zvýšení ceny elektrické energie i vytápění zareaguje obyvatelstvo i průmysl v Německu i u nás. Je tak možné, že se ceny povolenek už dále radikálně zvyšovat nebudou. Pak ovšem k ekonomickému vytlačení uhelných bloků u nás, které někteří v brzké době očekávají, nedojde.

Rychlý růst cen elektřiny a tepla, ke kterému v popsaném

scénáři dochází, je zpomalován tím, že většina elektřiny je prodávána v dlouhodobějších kontraktech. Tato forwardová cena roste pomaleji, než je tomu u cen na burze. Ovšem i ona se postupně dostane na popsané hodnoty. To je jedním z hlavních rizik u plynového scénáře náhrady uhelných elektráren, který prosazuje například Michal Šnobl a řada zelených protijaderných organizací a aktivistů. Německo je extrémně bohaté a ekonomicky silné. Je tak možné, že jeho obyvatelé a průmysl ustojí extrémně vysoké ceny elektřiny tohoto jím zvoleného scénáře mnohem déle, než to bude u těch českých. I to je důvod, proč bychom neměli Německou energetickou strategii kopírovat. [...]

Celkově však lze říci, že nás již v nejbližších letech čeká velmi turbulentní a riskantní období ve vývoji energetiky. Bude se vyznačovat vysokými cenami elektřiny a zvyšováním nestability elektrické soustavy a rizika výpadků. Takový vývoj pak může mít dost dramatické dopady na sociální, ekonomickou a životní úroveň naší společnosti.

Vladimír Wagner – <https://www.osel.cz/> 9. 8. 2021

Vzpomínkový večer na Jaroslava Mosteckého

„Jdi a přines hlavu krále“

Městská knihovna Šumperk ve spolupráci se sci-fi klubem Robot Šumperk a Městským úřadem Šumperk si společně s vámi v den jeho nedožitého narozenin připomenou našeho kamaráda Jaroslava Mosteckého. Zvzpomíná na něj Františka Vrbenská a Josef Vašát. Večerem provází Petr Konupčík, vystoupí hudebník Miroslav Kobza. Ukázky z literárních děl přečte Alexandr Stankuš, herec Studia D123.

Současné bude zahájena i výstava jeho prací.

Vzpomínkový večer se koná ve středu 29. září 2021 od 17 hodin ve Velkém sále Městské knihovny T. G. Masaryka Šumperk, 28. října 1. Vstup zdarma. **Pepa Mlok (Josef Vašát)**

Nominace CKČ 2020–21

Mikropovídka

Václav Dvořáček: Radikální řez

Veronika Salášková: Mozaika

Jan Vrána: Inspekce

Krátká povídka

Dávid Mamrilla: Takmer bezvýznamný chlap

Eliška Mostecká: Jako lidé ...

Kateřina Němcová: Duch

Jana Plaušková: Pobyt v lázních

Štěpán Tůma: Inguquko

Povídka

Vlastimil Boháč: Město kalných sluncí

Jan Dubský: Vesmír je naše moře

Lucie Matějčková: Město růží

Krystýna Obrtlíková: Trh

Jana Plaušková: Marfánská odyse

Novela

Zuzana Cascino: Mechanické životy

Marie Domská: Voják nepláče

Zdeněk Jarchovský: Návrat

ABB Robotika

Zuzana Cascino: Mechanické životy

Eliška Mostecká: Jako lidé ...

Kateřina Němcová: Duch

Jana Plaušková: Marfánská odyse

Štěpán Tůma: Inguquko

(díla jsou řazena abecedně podle autorů) **Pavel Mikulášik**

Odposlechnuto

Hippopotomonstrosesquipedaliofobie: strach z příliš dlouhých slov. **Vilma**

Světelné roky

Tak se jmenuje fanzin s asi největším počtem fyzicky vydaných čísel, vydává jej od roku 1983 Ertologická společnost. Vedle informací o Ertaru obsahuje stovky, ale vlastně spíše tisíce filmových recenzí a digitalizovaný do roku 2020 jej najdete zde: <http://www.ertologove.cz/sr/indexpage.html>

Informace o Ertaru a ertarologii pak zase tady:

<https://www.ertologove.cz/>

ZR

NON FICTION

Karel Oliva a Jan Rosák

Slovo nad zlato

Z cyklu českého rozhlasu

Je docela možné, že jsem se s Karlem Olivou někdy potkal, studoval totiž na Matematicko-fyzikální fakultě UK obor informatika se specializací na matematickou lingvistiku a v letech 1983 až 1988 byl interním aspirantem této fakulty. V době, kdy jsme se naplno věnovali rozvoji života SF komunity, on napsal články, díky nimž se o něm dověděli v zahraničí, a když v Praze začali podmiňovat jeho další vědeckou práci vstupem do státostrany, emigroval do Bulharska. Kde sice bylo horší jídlo, ale více vědecké svobody. Dlouho tam nepobyl, brzy přišel rok devadesát, od kterého do roku 2001 pracoval v Ústavu matematické lingvistiky Sárské univerzity v Saarbrückenu. Pak si jej všimli i v Česku a do roku 2016 pracoval třináct let jako ředitel Ústavu pro jazyk český AV ČR. Jistě je jen náhoda, že potom co několikrát vyjádřil svůj názor o politické korektnosti v jazykovědě, nemělo nové vedení ústavu po ukončení jeho ředitelského mandátu zájem o jeho další působení v instituci. Něco se za třicet let nezměnilo nebo se nám zase vrací.

Ale pojďme už ke knize rozhovorů *Slovo nad zlato* moderátora Jana Rosáka a docenta Olivy, které vysílal Český rozhlas.

Víte, jaký vztah mají politici a policisté? Kde se vzalo slovo Vánoce? Za jaké slovo vděčí Turci husitům? Že se mladým paním původně zapalovalo něco úplně jiného než lýtka? Že segedínský guláš nemá se Segedínem nic společného a že známe na den přesně vznik slova dálnice? Takových objevů je plná knížka. Povídají si o zajímavých slovech, jejich původu a širších historických souvislostech. Mimořádná obliba stejnojmenného pořadu na stanici Dvojka přiměla vydavatelství Radioservis připravit více než šedesát hesel pro knižní vydání.

V Interkomu 6/2021 jsem prozradil, o čem je kapitola pojednávající o složitém vývoji pojmenování pátého měsíce roku.

Namátkou zalistují a ani slova jako *román* či *volant* to neměla jednoduché. **ZR**

Karel Oliva a Jan Rosák: *Slovo nad zlato*, Radioservis, a. s. Praha 2020, 128 str., 249 Kč

